

Nørrejyllands Stændervalg og Stænderdeputerede.

Ved

pens. Lærer *Kjeld Jensen*, Skanderborg
(forhen Vrold).

I Aaret 1934 oplever vi Hundredaarsdagen for Udstedelsen af de endelige Forordninger om de danske Provinsialstænders Indretning. Forordningen udstedtes 15. Maj 1834. Ligeledes bliver det hundrede Aar siden de første Stændervalgs Afholdelse. De fandt Sted fra Begyndelsen af September 1834 til omkring Nytaar 1835.

Allerede 3 Aar før, 28. Maj 1831, var der udkommen en kgl. Anordning, hvori Stænderforfatningens Indførelse bebudedes; men Kong Frederik den Sjette og hans Mænd forhastede sig ikke. Og det kan heller ikke nægtes, at det var et omfattende Arbejde, der laa forud for Forordningen af 1834. Denne er et stort Lovgivningsværk, bestaaende af 4 Forordninger, en for hver af de 4 Forsamlinger i Østifterne, Nørrejylland, Slesvig og Holsten. De to første er dog omtrent ens, ligesom de to sidste i alt væsentligt falder sammen. Hver Forordning indeholder over 80 Paragraffer, hvoraf mange er meget lange.

Nørrejylland's Stænderforsamling bestod af 55 Medlemmer, nemlig 7 kongevalgte, 14 valgt af Købstæderne, 12 valgt af Godsejerne eller, som de kaldtes, Sædegaardsejerne og 22 valgt af de mindre Landejendomsbesiddere. Den samledes i Viborg hvert andet Aar fra 1836 til 1848, ialt 7 Gange. — I det følgende skal fortælles om Valgene og gives nogle Oplysninger om de Mænd, der mødte i Viborg som Stænderdeputerede.

Valgene i Sædegaardsejernes Valgklasse.

Paragraffen om Valgret og Valgbarhed for denne Vælgerafdeling lyder saaledes:

»I det Valg af Deputerede, som Vi have bevilget Sædegaardsejerne, deltage ikke blot de, som eje Sædegaarde, der endnu have komplet Bøndergods, men ogsaa Ejerne af saadanne Sædegaarde, hvorfra det til deres Komplettering hørende Bøndergods er bleven afhændet, naar dette er sket enten med Reservation af Herligheden og ellers under de i Forordningen af 13. Maj 1769 § 2 foreskrevne Betingelser, eller og komplette Sædegaardes Rettigheder ved sær Bevilling ere blevne forbeholdne, dog i det sidste Tilfælde kun, naar ikke selve Hovedgaarden er bleven udparcelleret eller dog i alt Fald 25 Tdr. Hartkorn for Hovedgaardstakst er blevne tilbage. — I denne Valgklasse giver enhver Ejendom, som hjemler Valgret, ogsaa Valgbarhed.«

Nørrejylland var ved disse Valg delt i 3 Distrikter, som hver valgte 4 Deputerede og 4 Suppleanter. 1. Distrikt bestod af Aarhus Stift (med Valgsted i Aarhus), 2. Distrikt omfattede Aalborg Stift og den under Viborg Stift hørende Del af Aalborg Amt (Valgsted Aalborg) og 3. Distrikt den øvrige Del af Viborg Stift samt Ribe Stift (Valgsted Viborg). For at have Valgret skulde man bl. a. være fyldt 25 Aar, medens ingen var valgbar, før han var fyldt 30.

Valgene i Aarhus Stift.

Stiftamtmand Rosenørn udnævntes til Valgdirektør for det første Valg. Det var en ret besværlig Historie at faa Valglisterne i Stand; det tog flere Maaneder. Den 15. November 1834 foretoges selve Valget. Man faar et godt Indblik i, hvem der ejede Jyllands store Hartkorn, naar man følger disse Valg. Der var 45 Vælgere i Distriktet, men kun 32 afgav deres Stemme.

Som Deputerede valgtes Godsejer Johannes Friis til Lyngbygaard med 25 St., Major Carl August Rudolf von Oppen-Schilden til Clausholm med 24, Prokurator M. B. Nyegaard til Stenalt med 22 og Prokurator C. P. R. Ingerslev til Rugaard ligeledes med 22.

Suppleanter blev Kammerherre, Baron Jens Carl Krag-Juel-Vind-Arenfeldt til Stensballegaard med 21, Kammerherre F. Arenstorff til Overgaard med 21, Kammerjunker J. C. Mylius til Estruplund med 17 og Baron Güldencrone til Vilhelmsborg med 16 St.

Nærmest efter de valgte fulgte i Stemmetal Kaptain Gert de Lichtenberg til Bidstrup, Major C. M. Voss til Rodstenseje, Generalkrigskommissær C. F. Becker til Tirsbæk og Proprietær Frits Emil Koch til Østergaard.

Den første Suppleant, Baron Krag-Juel-Vind-Arenfeldt, frasagde sig straks Valget, og i Foraaret 1836 meddelte den 2. Deputerede, Major Oppen-Schilden, »at han finder sig foranlediget til at renoncere paa sin Plads i den nu forestaaende Stænderforsamling«. Aarsagen hertil kendes ikke, maaske var det en Følge af hans tyske Herkomst; thi han var endnu en ung Mand (f. 1792, død 1872). Han var allerede preussisk Major og Godsbesidder, da han 1819 tilgiftede sig Clausholm, og først 1832 blev han optaget i den danske Adelsstand.

1859 arvede hans Hustru store Godser i Holsten, og han flyttede da dertil og afhændede Clausholm. Han har dog sikkert været en loyal Mand mod Danmark; thi hans Søn, der døde paa Haseldorf i Holsten 1896, gik med i Krigen 1864 paa dansk Side og regnedes for Danskhedens sidste Forpost i Holsten.

Da Stænderforsamlingen aabnedes i Viborg 11. April 1836, mødte de 3 Deputerede Friis, Nyegaard og Ingerslev samt den 2. Suppleant Kammerherre Arenstorff. Den kgl. Kommissarius Anders Sandøe Ørsted klagede over Ingerslevs Valg; denne havde solgt sin Ejendom Rugaard og købt Marselisborg i Stedet for, men Skødet var endnu ikke udfærdiget. Efter længere Forhandling blev hans Valg dog godkendt med 42 St. mod 11. — I Samlingen 1838 mødte atter Friis og Arenstorff, men baade Nyegaard og Ingerslev havde Forfald. Derfor mødte de to Suppleanter Mylius og Guldencrone i denne Samling. 1840 mødte de samme fire som i 1836.

Det 2. Stændervalg i Distriktet foregik 13. Januar 1841. Der var 46 valgberettigede, men ved Valget stemte kun 21. Valget fik følgende Udfald: Ingerslev, Friis og Nyegaard genvalgtes som Deputerede med henholdsvis 20, 19 og 17 St. Nyvalgt blev Baron G. Rosenkrantz til Sophiendal med 15. Som Suppleanter valgtes Kaptain J. Krieger til Vosnæsgaard med 14, Proprietær M. Schjøtt til Rugaard med 14, Arenstorff med 11 og Guldencrone med 8 St. En Række spredte Stemmer blev afgivet paa følgende: Proprietær A. Th. Schütte til Bygholm, Kammerherre Benzon til Lønborggaard, Proprietær Koch til Østergaard, Major H. A. Juel til Villestrup, Proprietær Rasmus Schmidt til Møllerup, Major N. R. Holstein-Rathlou til Rantzausgave, M. Lüttichau til Store Grundet og Agent Nikolaj Nyholm til Skaarupgaard.

Man skulde tro, at der mellem de 8 Deputerede og Suppleanter let maatte være 4, som var disponible til at møde i Stænderforsamlingen; men alligevel viste det sig, at Distriktet kun kunde sende 3 i 1842. Nye-gaard havde solgt Stenalt og var ikke længere valgbar. Baron Rosenkrantz kunde ikke møde, fordi han var konstitueret som Stiftamtmand. Krieger var udnævnt til kongevalgt Deputeret, og Arenstorff og Guldencrone var syge.

Kun Friis, Ingerslev og Schjøtt gav Møde, og disse 3 mødte ogsaa 1844 og 46 sammen med Rosenkrantz.

Det sidste Valg i Distriktet fandt Sted 17. Februar 1847. Vælgernes Antal var da steget til 55, hvoraf 31 stemte.

Som Deputerede genvalgtes Ingerslev med 28 St. og nyvalgtes Kommandør Krieger til Vosnæsgaard med 23, Prokurator T. C. Dahl, Moesgaard, med 22 og Kammerherre Holger Chr. Reedtz til Palsgaard med 21. Til Suppleanter valgtes Kaptain A. V. Dinesen til Katholm med 21, Cand. jur., Jagtjunker Frederik de Lichtenberg til Løjstrup med 21, Kammerraad, Proprietær Jacob Andreas Glud til Jensgaard med 17 og Oberstløjtnant H. A. Juel til Villestrup med 17 St. Desuden stemtes paa M. J. B. Schjøtt til Rugaard, A. Th. Schütte til Bygholm, Proprietær Carl Gerhard de Lichtenberg til Hessel, Baron H. Rosenkrantz til Rosenholm, Fabrikant J. Bruun til Friisholt, Baron Rosenkrantz til Sophiendal, Proprietær F. E. Koch til Østergaard og Proprietær Th. Carstensen til Ryomgaard.

Da Viborg Stænderforsamling sammentraadte sidste Gang 1848, var der ligesom i 1842 kun 3 Repræsentanter for Aarhus Stifts Godsejere, nemlig Ingerslev, Krieger og Dahl. Den 4. Deputerede, den senere Uden-

rigsminister H. C. Reedtz, opholdt sig paa dette Tidspunkt i London i diplomatisk Sendelse; men da han ikke havde givet Meddelelse om, at han ikke kunde møde i Viborg, havde Kommissarius ingen Suppleant indkaldt. Hele Samlingen varede kun i 11 Dage.

Om de 10 Repræsentanter, som Aarhus Stifts Sædegaardsejere sendte til Viborg Stænderforsamling, følger her nogle korte biografiske Oplysninger.

Johannes Friis, født paa Gedsergaard 1795, var oprindelig Officer, men udtraadte af Krigstjenesten som Ritmester 1827 og købte Lyngbygaard, som han ejede til 1874. Han var Medlem af de første 6 Stænderforsamlinger, Landstingsmand 1853—55 og kongevalgt Landstingsmand 1866—68. Døde 1877. En af hans Sønner var Landbrugsminister Fr. Friis.

Malthe Bruun Nyegaard, født i Urlev ved Horsens 1789, død som Etatsraad 1877, var Prokurator, Ejer af Stenalt 1825—42 og af Kokkedal ved Hørsholm 1843—64. Som Prokurator vandt han Jens Baggesens Sag mod P. Hjort, der havde beskyldt Baggesen for Plagiat. Han var en trofast Ven af Digteren Ingemann.

Caspar Peter Rothe Ingerslev var Prokurator, men blev Godsejer. Han var født i Aarhus 1800, ejede Rugaard 1830—35 og derefter Marselisborg. Han mødte i alle Stænderforsamlinger undtagen 1838. En kort Tid (1853—54) var han Folketingsmand for Aarhuskredsen, senere Landstingsmand og Rigsraad. Død 1864. Den kendte Minister H. P. Ingerslev var hans Søn og arvede Marselisborg efter ham.

Frederik von Arenstorff, født 1777, død 1844, var Major, Kammerherre og Stamhusbesidder til Overgaard ved Mariager.

Johan Caspar v. Mylius, født i Odense 1776,

var en stor Jordegodsbesidder, som ejede omtrent en halv Snes Godser, deriblandt Estruplund ved Randers og Rønningesøgaard paa Fyn. Sidstnævnte fik han oprettet til Stamhus. Han blev Kammerherre og optaget i Adelsstanden 1840 og døde 1852.

Ove Christian Ludvig Emerens v. Guldencrone, født 1799, død 1863, var Lensbaron til Vilhelmsborg, Hofjægermester og Kammerherre. Hans Slægt besad Vilhelmsborg fra 1673 til 1923.

Mads Johannes Buch Schjødt var født paa Aunsbjerg ved Viborg 1800 og ejede Rugaard ved Ebeltoft 1835—56. Han døde i Gentofte som Justitsraad 1866.

Gottlob Emil Georg Frederik Rosenkrantz, der var født 1803 og blev juridisk Kandidat 1827, var Ejer af Sophiendal ved Skanderborg og Liselund paa Møen; men ved Siden deraf var han en af Landets højeste Embedsmænd, flere Gange konstitueret Amtmand, fra 1843 Amtmand i Thisted og 1866—79 Stiftamtmand i Viborg. Som Embedsmand var han en anerkendt Dygtighed, som Politiker satte hans Virksomhed ikke dybere Spor, hverken i Stænderne eller i Rigsraadets Landsting. Han døde paa Sophiendal 1884.

Johan Vilhelm Cornelius Krieger, født 1788, var Søofficer og havde bl. a. deltaget i Kampen ved Sjællands Odde 1808. I Aarenes Løb steg han til Kontreadmiral. Fra 1835 ejede han Vosnæsgaard ved Kaløvig, og her døde han 1857. Skønt valgt til Stænderdeputeret 1841 udnævntes han dog kort efter til kongevalgt Medlem og mødte som saadan 1842—46.

Torkild Christian Dahl var ligesom flere andre baade Embedsmand og Godsejer. Han var født 1807 i Aarhus, hvor Faderen ejede en Mølle. 1837 blev

han Overretsprokurator og købte Aaret efter Moesgaard ved Aarhus, som han besad til sin Død 1872. I det bevægede Aar 1848 var han konstitueret Amtmand i Skanderborg. Senere var han i nogle Aar Departementchef i Indenrigsministeriet og 1858—68 Stiftamtmand i Aarhus. Som Politiker tilhørte han det nationalliberale Parti. Foruden den korte Virksomhed i Viborg Stænder var han Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, hvor han var Sekretær i Grundlovsudvalget, et ærefuldt, men ogsaa anstrengende Hverv. Senere var han i en Del Aar Medlem af Landstinget og Rigsraadet.

Valgene i Aalborg Stift m. m.

Medens Valgene i Aarhus og Viborg fandt Sted samme Dag, var Valget i Aalborg foregaaet ca. 3 Uger før, den 22. Oktober 1835. I Distriktet var 32 Vælgere, og af dem mødte 22.

Som Deputeret valgtes Overkrigskommissær Chr. Christensen til Klarupgaard med 19 St., Auditør R. Roulund til Store Restrup og Proprietær Niels Jespersen Glerup til Vang hver med 18 og Proprietær Poul Tøfting til Tanderup i Thy med 16.

Suppleanter blev Baron F. Krag-Juel-Vind-Arenfeldt til Sæbygaard med 14, Proprietær J. C. Nyholm til Sohngaardsholm med 12, Landvæsenskommissær Rasmus Høyer til Sejlstrup med 12 og Proprietær Thyge Thygesen til Randerup med 10 St.

Et mindre Antal St. havde Proprietær A. Plesner, Langeslund, Kammerjunker J. E. F. Skeel til Birkelse og Proprietær Peder Ring til Nørre Elkjær.

Høyer meddelte straks, at han ikke kunde modtage Valget, og Glerup undskyldte sig paa Grund af Svage-

lighed baade 1836 og 1838; han døde da ogsaa allerede 1839. Christensen og Roulund mødte i alle 3 Samlinger, Baron Arenfeldt mødte for Glerup 1836 og 1838. Tøfting mødte kun 1836, men frasagde sig saa Hvervet paa Grund af sin høje Alder og dermed følgende Svaghed. Nyholm mødte saa for ham i de følgende 2 Samlinger. Da Arenfeldt ikke kunde møde 1840, maatte en Plads forblive ubesat; thi den eneste tilbageværende Suppleant, Thygesen, meddelte, at han ikke længere var valgbar, da han havde afhændet Randrup til sin Stedsøn, den senere Deputerede M. P. Hvass.

Næste Valg afholdtes 18. Januar 1841, og da mødte kun 14 af 32 Vælgere.

Roulund genvalgtes som Deputeret med 13 St., og med samme Stemmetal valgtes Godsejer M. P. Hvass til Randrup og Nyholm, medens Godsejer, Cand. jur. Chr. Michael Rottbøll til Børglumkloster blev 4. Deputeret med 11 St.

Som Suppleanter valgtes Skeel til Birkelse og Proprietær Weinschenck til Gunderupgaard, hver med 10, Godsejer A. N. Winkel til Dybvad med 8 og Proprietær Plesner ligeledes med 8 St.

Der stemtes endvidere paa Kammerraad F. H. Stadel til Ullerup i Thy og Sjø paa Mors, Major H. A. Juel til Villestrup, Proprietær Andreas S. Lund til Vrejlevkloster og Proprietær H. Schou til Kjølbygaard.

Med Undtagelse af Rottbøll gav alle de valgte efterhaanden Møde i Viborg. Nyholm mødte i alle 3 Samlinger, Roulund, Hvass og Winkel i de to første, og 1846 mødte de 3 Suppleanter Skeel, Weinschenck og Plesner. — Roulund var da død.

Ved Valget den 10. Marts 1847 var der 35 Vælgere, men af dem mødte kun 15.

Som Deputerede valgtes 4 Mænd, der alle før havde haft Sæde i Stænderforsamlingen, nemlig Skeel og Winkel hver med 13 St., Nyholm med 12 og Plesner med 11.

Suppleanter blev Proprietær Fr. Dahl til Buderupholm og Proprietær Niels Holbek til Albek, hver med 10, M. P. Hvass og Proprietær Hans Schou, Kjølbygaard, hver med 9.

Der blev ogsaa afgivet St. paa følgende: Weinschenck, Lund til Vrejlevkloster, Proprietær J. M. B. Jürgensen, Vindumovergaard, Juel til Villestrup, Proprietær Josias thor Straten til Refsnæs, Schütte til Nørlund og Baron Arenfeldt. — De 4 Deputerede mødte alle i den korte Samling 1848.

Distriktet havde ialt 10 Repræsentanter. Om dem følgende:

Christen Christensen var født paa Klarupgaard 1786, blev dansk Jurist og Ejer af sin Fødegård, som han solgte 1840. Senere Ejer af Kjærs-Mølle ved Aalborg, Bjørum i Vendsyssel og en Tid Medejer af Store Restrup. Desuden i en Aarrække Landvæsenskommissær og Tiendekommissær. Ud gav 1832 en Beskrivelse af Aalborg Amt. Død 1857 i Aalborg.

Rasmus Roulund var et af Stænderforsamlingens mest fremtrædende Medlemmer, men fik dog langt fra den Indflydelse, som hans Evner berettigede til. Han var Søn af en Gæstgiver og født i Odense 1783. Han blev juridisk Kandidat og var en kort Tid Auditør. I mange Aar indtil sin Død 1845 var han Ejer af Store Restrup ved Aalborg.

Poul Tøfting var et af Forsamlingens ældste Medlemmer, født 1767, Godsejer til Tanderup i Thy, død 1847.

Frederik Sigfred Baron Krag-Juel-Vind-Arenfeldt, født 1791, var Cand. jur. og Besidder af Stamhuset Sæbygaard og arvede 1855 Stamhuset Stensballe ved Horsens. Her døde han 1866.

Johannes Christoffer Nyholm var ligesom Roulund et meget anset Medlem af Stænderforsamlingen. Han var født 1803. Fra 1830 var han stor Godsejer i Nordjylland, først Ejer af Sohngaardsholm og Vorgaard ved Bælum, senere af Baggesvogn og Vrejlevkloster. Hans Dygtighed som Landmand paaskønnedes ogsaa; saaledes førte han Forsædet paa Landmandsforsamlingen i Aalborg 1856. I Stænderne gjaldt den store Godsejer for en af Bøndernes bedste Talsmænd, og Vendsyssels Bønder gav ham en Æresgave. 1848 var han Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og senere af Landstinget. Det vidner om hans store Anseelse, at han i Foraaret 1853 var Formand for den forenede Rigsdag, der vedtog Arvefølgeoven. Han døde som Etatsraad 1867.

Markus Pauli Hvass, født paa Randrup ved Aalborg 1801, var Legationsraad og fra 1837 Ejer af sin Fødegaard, død 1864.

Adolf Nikolaj Winkel, født i Aalborg 1809, død 1885, var juridisk Kandidat og Godsejer til Dybvad ved Sæby.

Jørgen Erik Frederik Skeel, født 1802, var oprindelig Officer, men arvede efter sin Fader Stamhuset Birkelse. Han blev en dygtig Landmand og en human og fremsynet Godsejer, der paa bedste Maade sørgede for sine Bønders Vel. I den grundlovgivende Rigsforsamling deltog han som kongevalgt, men var syg meget af Tiden og døde allerede 1849.

Frederik Vilhelm Weinschenk, født 1802, død 1868, var Præstesøn, blev Godsforval-

ter paa Bjørnsholm og derefter Ejer af Gunderupgaard ved Løgstør, Landvæsenskommissær og Tiendekommissær. Hans Speciale var Hesteavl, og paa det Omraade regnedes han for en af sin Samtids mest kyndige Mænd.

Arent Plesner, født 1797, død 1875, var Ejer af Langeslund i Han Herred, Landvæsenskommissær og Justitsraad.

Valgene i Viborg-Ribe Stifter.

I Viborg afholdtes det første Stændervalg blandt Sædegaardsejerne 15. November 1834. Naar man betænker, at Vælgere fra Koldingegnen og hele Vestjylland skulde rejse til Viborg for at stemme, saa maa det indrømmes, at det var en besværlig Historie. Rejsen var ofte vanskelig, og Rejsegodtgørelse vankede der ikke som nu om Dage. Det er helt respektabelt, at der mødte 20 af Distriktets 30 Vælgere i Viborg den nævnte Dag. De to førstvalgte Deputerede var to vestjyske Proprietærer: O. A. la Cour til Thimgaard og R. Ægidius til Kvistrup. De fik hver 17 St. 3. Deputeret blev Kammerjunker M. Lüttichau til Store Grundet med 16, og først som Nr. 4 valgtes en Mand fra Viborgs nærmeste Omegn, Proprietær Fønss til Ørslevkloster, med 15 St.

Som Suppleanter valgtes Proprietær N. Nissen til Spøttrup med 15, Kammerjunker C. Benzon til Lønborggaard med 14, Proprietær M. Ingwersen, Agersbøl, med 11 og Proprietær A. E. M. Tang til Nørre Vosborg med 9. Den sidste valgtes efter Lodtrækning med Proprietær Mathias Nødskou, Nørre Holmgaard, som ogsaa fik 9, ligesom Lodtrækning ogsaa var foretaget mellem Fønss og Nissen om den sidste Plads som Deputeret.

Ægidius, Lüttichau og Fønss mødte i de 3 Samlinger 1836, 38 og 40, medens la Cour kun deltog i de to første. Til at indtræde i hans Plads indkaldtes Nissen, men i Forsamlingens første Møde beklagede Kommissarius, at han ikke havde svaret og heller ikke var mødt. Der gik en halv Snes Dage, saa maatte Kommissarius meddele, at Nissen under Adresse København havde tilskrevet ham et Brev, hvori han paa Grund af Sygdom undskyldte sig for at give Møde; men Brevet var ikke kommet til København før efter Kommissarius' Afrejse. Han tilføjede, at hvis nogen havde følt Uvillie mod Nissen, fordi han havde undladt at melde Forfald, da var der ingen Anledning dertil. Nissen, der døde 1848, var forøvrigt en af Jyllands ejendommeligste og rigeste Herremænd. Han stiftede store Legater, bl. a. til Fordel for 5 jyske Latinskoler, det største Legat, der hidtil er skænket dansk Skolevæsen. Men i Stænderforsamlingen kom han aldrig. Heller ikke 2. Suppleant Benzon kunde møde, saa det blev Ingwersen, der 1840 indtog la Cours Plads, men næsten en Maaned efter Forsamlingens Aabning.

Det andet Stændervalg afholdtes i Viborg 23. Januar 1841. Af 35 valgberettigede mødte kun 16. Lüttichau valgtes med alle 16 St. til Deputeret, Ingwersen med 13, Fønss med 12 og Proprietær H. Tørsleff til Østergaard ved Skive ogsaa med 12. Følgende blev Suppleanter: Proprietær A. C. Grønbech til Eskjær med 11, Proprietær Anton Ferdinand Mazanti til Stougaard ved Horsens med 10 og Benzon og Tang hver med 8. Stemmerne faldt meget spredt, idet en hel Række Mænd havde fra 7 til 2 St., nemlig Ægidius, Nødskou, Proprietær P. G. Koch til Ulstrup, N. Nissen, Proprietær Mathias Kjeldsen til

Lerkenfeldt, Hofjægmester H. Lüttichau til Tjele og Proprietærene Moldenhauer til Astrup, J. P. Ingwersen til Lerbæk og A. C. Nielsen til Endrupholm.

Om den valgte Hans Fred. Bryggemann Tørsleff kan her anføres, at han foruden Østergaard ogsaa ejede Hovedgaarden Kollerup i Hadsbjerg Sogn. Han boede dog mest i Randers, hvor han efterhaanden var Fuldmægtig, Landmaaler og borgerlig Raadmand samt 1841 valgt til Stændersuppleant. Døde i Randers som Justitsraad 1881, 81 Aar gl.

I denne Periode kneb det en Del at faa Pladserne besat. Lüttichau og Fønss indtog dog deres Sæde alle 3 Gange. Ingwersen mødte kun 1844, og Tørsleff fragsagde sig helt Valget. I sidstnævntes Sted mødte en anden Sallingbo, Grønbech, hver Gang. Da den kgl. Kommissarius 1842 indkaldte den 2. Suppleant Mazanti til at møde for Ingwersen, viste det sig, at han var afgaaet ved Døden for omtrent et Aar siden. Saaledes var Efterretningsvæsenet i Fyrrerne. Da Benzon var bleven kongevalgt Medlem af Forsamlingen, blev det Tang, som fik den ledige Plads 1842 og 1846.

Den 16. Februar 1847 afholdt Sædegaardsejerne det tredje og sidste Valg i Viborg. Af 40 Vælgere stemte kun 17.

Deputerede blev M. Lüttichau og Hofjægmester H. Lüttichau til Tjele hver med 16 St., Fønss med 14 og M. Ingwersen med 13. Som 1. Suppleant valgtes Hofjægmester Th. Thygeson til Matrup (den senere som kongevalgt Landstingsmand bekendte Kammerherre Thygeson til Damgaard, der levede helt til 1905). Han fik 11 St. Derefter fulgte Tang med 10, Grønbech med 9 og Proprietær Jørgen Faber til Randrup ved Viborg med 8. — Endvidere afgaves Stemmer paa Proprietær

Eckermann til Nørgaard, Jürgensen til Vindumovergaard, A. C. Koefoed til Thimgaard, Koch til Ulstrup, Prokurator Dahl til Moesgaard og Proprietærerne H. Lautrup til Estrup, Nødskou og H. J. P. Bracht til Rydhauge.

I Stænderforsamlingen 1848 mødte Lüttichau til Tjele, Fønss, Grønbech og Tang. — Lüttichau til Store Grundet deltog paa dette Tidspunkt i Krigen, Thygeson havde nægtet at modtage Valget, og Ingwersen havde ogsaa meldt Forfald. Tang ankom først Dagen før Samlingen sluttede.

Distriktet havde kun 8 Repræsentanter i de 7 Samlinger. Her anføres nogle biografiske Oplysninger om dem.

Otto August la Cour, født paa Gl. Skivehus 1796, død 1860, ejede først to smaa Hovedgaarde Aabjerg og Thimgaard ved Ringkøbing, derefter Stensmark ved Grenaa. En Søn af ham er Landskabsmaleren Janus la Cour, der gennem mange Aar var knyttet til Aarhuseggen.

Rasmus Ægidius var Sønderjyde og født 1779. Havde været Forpagter af Vilhelmsborg, var 1825—47 Ejer af Kvistrup ved Struer, derefter af Resenberg; Kammerraad, død 1853.

Mathias Lüttichau var født 1795 paa Egebjerggaard i Odsherred. Han uddannedes som Artilleriofficer og deltog baade i Felttoget 1813, i Treaarskrigen og 1864. I den sidste Krig var han højstkommanderende Artilleriofficer og stemte i Krigsraadet mod Dannevirkes Rømning. 1854—56 var han Krigsminister. Ved Siden af sin militære Virksomhed var han stor Godsbesidder, idet han 1819 efter Faderens Død overtog Store Grundet ved Vejle, og det er i denne Egenskab, han møder i Viborg Stænderforsamling. Af

alle de Repræsentanter, som de jyske Sædegaardsejere sendte, var han vel nok den betydeligste, ligesom han ogsaa var den eneste, der opnaaede at blive Minister. Han tog jævnlig Del i Forhandlingerne, var Medlem af mange af de vigtigste Udvalg og blev anset som et af de mest fremragende Medlemmer af den konservative Retning. Efter Stændertiden var han Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, Landstingsmand og Rigsraad. Han døde 1870.

Hans Jørgen Ring Fønss var født i Viborg 1792. Faderen var Land- og Overkrigskommissær. Slægten blev adlet 1804. H. J. R. F. tog en smuk juridisk Embedseksamen, men købte saa Hovedgaarden Ørslevkloster ved Viborg, hvor han boede til sin Død 1859. Han mødte i alle 7 Samlinger, hvilket kun var Tilfældet med 2 foruden ham. I de sidste 4 Samlinger var han Sekretær.

Martin Ingwersen, født i Viuf ved Kolding 1795, var i en Aarrække Ejer af Agersbøl ved Vejle. Døde 1862.

Anders Christian Grønbech var født i Nyborg 1793 og ejede Godserne Eskjær ved Skive og Østergaard ved Kjertemind. Døde paa Eskjær 1858.

Andreas Evald Mejnert Tang var født 1803 paa Nørre Vosborg ved Ringkøbing, ejede sin Fødegård og døde sammesteds 1868 som Etatsraad. Han var en human og dygtig Godsejer, velanset overalt og bl. a. kendt som Deltager i Himmelbjergfesterne og St. St. Blichers Ven og Beskytter. Hans politiske Virksomhed ligger særlig efter Stændertiden, da han var Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og Landstingsmand i 16 Aar.

Hans Helmuth Lüttichau, født 1804, død

1857, var Stamhusbesidder til Tjele og Kammerherre. Den senere Finansminister var hans Søn.

— Et samlet Overblik over de 28 Repræsentanter, som Jyllands Sædegaardsejere efterhaanden mødte med i Viborg Stænderforsamling, giver et tiltalende Billede. Mange er bekendt for deres Humanitet mod de andre Stænder. For ikke faa blev Stændertiden Indledning til en lang politisk Virksomhed. Særlig kan fremhæves det smukke nationale Sindelag, som viste sig i Standen, og som f. Eks. gav sig et stærkt Udslag i Samlingen 1842, da Ørsted nægtede, at Forhandlingerne om Peder Hjorth Lorenzen og Danskhedens Stilling i den slesvigske Stænderforsamling maatte optages i Stændertidende. Fire af de nørrejyske Godsejere (Hvass, Roulund, Nyholm og Winkel) forlod Stænderforsamlingen før dens Slutning som Protest mod Ørsteds Indgriben.

Valgene i Nørrejyllands Købstæder.

Ved Valgene til den nørrejyske Stænderforsamling var Købstæderne delt i 11 Distrikter, hvoraf 3 valgte 2 Medlemmer og de øvrige kun et. Saaledes fik Købstæderne 14 af de 55 Medlemmer. For at have Valget skulde man være fyldt 25 Aar og eje Ejendom, som havde en Assuranceværdi af mindst 1000 Rigsdaler. Valgbare skulde være fyldt 30 Aar og have Ejendom til en Værdi af mindst 2000 Rigsdaler. Mange Vælgere blev saaledes ikke valgbare.

1. Valgdistrikt bestod af Aalborg By, som valgte 2 Deputerede og 2 Suppleanter, og Byens første Valgdag var 18. Oktober 1834. Af 167 Vælgere stemte 141; kun 70 var valgbare. Valget fik følgende Udfald: Som Deputerede valgtes Købmand, Agent Joseph Nielsen med 123 St. og Amtsforvalter

Brinck-Seidelin af Hjørring med 83. Suppleanter blev Toldkasserer Thorbrøgger med 62 St. og Købmand Poul Pagh, Aalborg (død 1870), med 61. Endvidere blev der afgivet St. paa en Række andre Aalborg-Borgere: Agent Poul Møller, Købmand Lars Johan Peter Bøggild, Overkrigskommissær Qvist, Branddirektør Lund og Pastor Schiønning.

Det følgende Valg foretoges 13. Januar 1841. Af 179 Vælgere stemte 120; valgbare var 90. Man valgte da til Deputerede to Mænd, som ikke var hjemmehørende i Byen, nemlig Bankkasserer Otterstrøm af Aarhus (se 4. Valgdistrikt) og Overretsprokurator C. M. Jespersen af Viborg med henholdsvis 120 og 101 St. Suppleanterne var begge fra Aalborg: Prokurator John L. Møller (død 1859) og Poul Pagh; den første fik 85, den anden 81 St. Thorbrøgger faldt med 58, og nogle St. faldt paa Prokurator N. C. Jensen og L. Bøggild.

Ved det sidste Valg, 26. Januar 1847, var Valgdeltagelsen langt mindre end tidligere. Af 207 Vælgere stemte kun 87; valgbare var 113. Redaktør Bernhard Ree og C. M. Jespersen blev Deputerede med 72 og 59 St., Kæmner F. E. Wulff og J. L. Møller Suppleanter med 54 og 53. Desuden stemtes paa Prokurator Jensen, Thorbrøgger, Professor J. F. Schouw og Prokurator Balthazar Christensen.

Agent Nielsen mødte i Viborg Stænderforsamling 1836, 38 og 40, medens Brinck-Seidelin var forhindret 1836 og kun mødte i de to sidste Samlinger i Valgperioden. Thorbrøgger mødte saa i hans Sted 1836. — Skønt valgt til 1. Deputeret mødte Otterstrøm slet ikke for Aalborg, og de to Suppleanter undskyldte sig ligeledes 1842, saa Distriktet havde i denne Samling kun 1 Repræsentant, C. M. Jespersen, der ogsaa

mødte 1844, 46 og 48. Da begge Suppleanter nedlagde deres Mandater 1844, var der Suppleringsvalg paa 2 Suppleanter 5. August 1844. Redaktør Ree og Thorbrøgger valgtes, og Ree mødte 1844, 1846, og efter at være valgt til Deputeret 1848.

Joseph Nielsen (født i Nykøbing paa Mors 1772, død i Aalborg 1848) var fra 1798 en meget anset Aalborgkøbmand.

Ludvig Christian Brinck-Seidelin, født 1787, var Amtsforvalter i Hjørring i 30 Aar, indtil han 1845 udnævntes til Generaldecisor. Senere blev han Departementschef, og 1861 arvede han det Brinck-Seidelinske Fideikommis. Han omtales som et Mønster paa en Embedsmand, og han havde betydelig Indflydelse i Stænderne i de to Samlinger, hvor han var til Stede. Som Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling (valgt i Vrejlev) hørte han til højre Side. Han døde i København 1865 som Etatsraad.

Skule Theodor Thorbrøgger, født i København 1794, var Toldkasserer og senere Toldinspektør i Aalborg; mødte som kongevalgt i Viborg Stænderforsamling 1848 og var 1853 Folketingsmand for Aalborg. Død som Etatsraad 1870.

Christian Magdalus Jespersen, født i Viborg 1809, var Overretsprokurator i Viborg fra 1834 og Herredsfoged i Hatting Herred 1856—73. Han var et indflydelsesrigt Medlem baade af Stænderforsamlingen og den grundlovgivende Rigsforsamling. I Tredserne var han en Tid Folketingsmand og Medlem af Rigsraadet. Han døde i København 1873.

Bernhard Philip Ree var af jødisk Slægt, født i Aarhus 1813, blev Redaktør af »Aalborg Stiftstidende« 1838, Medudgiver af Bladet 1845 og tillige Bogtrykker i Aalborg. Han ledede Bladet meget selv-

stændigt og i meget frisindet Retning. I Stænderforsamlingen 1848 var han den eneste, som stemte imod, at Rigsforsamlingen skulde have kongevalgte Medlemmer. Som Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling stod han Bondevennerne nær, som Folketingsmand var han ivrig Helstatsmand. 1866 stemte han i Landstinget mod den reviderede Grundlov. Kort efter blev han sindssyg og døde paa Aarhus Sindsygeanstalt 1868.

2. Valgdistrikt bestod af Aarhus og Skanderborg og valgte ligeledes 2 Deputerede og 2 Suppleanter. Ved Valget 22. Novbr. 1834 var der 203 Vælgere, 94 valgbare, og der stemte 169.

Deputerede blev Fabrikant Th. Funder med 122 og Borgmester H. A. Fleischer med 111 St. Suppleanter blev 2 Købmænd fra Aarhus, Agent Jens Røgind (død 1841, 80 Aar), der fik 111 St., og Peter Chr. Raabe (1790—1849), der fik 60. Der var Lodtrækning mellem Borgmesteren og Agenten, og Loddet maa siges at være faldet til den rigtige Side; thi Borgmesteren blev et dygtigt og højagtet Medlem af Stænderforsamlingen i mange Aar, hvad den gamle Agent næppe havde naaet. Foruden de valgte stemtes paa Købmand Søren Søgaard, Birkedommer Rasmussen, Købmand Markus G. Bech og Købmand Hammershøj, alle af Aarhus, samt Byfoged Jens Ditlev Blichfeldt og Apoteker David Seidelin af Skanderborg. Som det gik næsten overalt, tog den store By Løvens Part. Skanderborg naaede aldrig at faa saa meget som en Suppleant valgt. — Funder og Fleischer mødte i alle Valgperiodens 3 Samlinger.

Valget 23. Januar 1841. Af 244 Vælgere stemte 143; valgbare var 125.

Fleischer genvalgtes med 141 St. og Funder

med 139, og som Suppleanter valgtes Prokurator, senere Byfoged og Politimester Jørgen Nielsen i Aarhus (en Bondesøn fra Egtved, født 1789, død 1853) med 63 St. og Købmand Chr. Bang af Aarhus med 57. Efter dem fulgte Hammershøj, Birkedommer Rasmussen, Købmand Carl Bentzen, Blichfeldt fra Skanderborg og Søgaaard.

Fleischer og Funder mødte 1842 og 1846, men 1844 meldte de begge Forfald. De to Suppleanter indkaldtes, men kun Nielsen mødte, saa Distriktet havde kun 1 Repræsentant i denne Samling.

Valget 24. Februar 1847. Af 289 Vælgere stemte 148, valgbare var 130.

Fleischer genvalgtes med 118 St. som Deputeret, men døde 3 Maaneder efter. Som 2. Deputeret valgtes Købmand Jens Peter Hammershøj af Aarhus (født i Hammershøj 1796, død i Aarhus 1868) med 102 St. Suppleanter blev Funder med 77 St. og Auktionsholder Hertz med 76; men Funder nægtede at modtage Valget, vel i Fortrydelse over at være vraget som Deputeret. Der blev ogsaa stemt paa Købmand Bentzen, Otterstrøm, M. G. Bech, Herredsfoged J. Finsen og Købmand Bang.

I 1848 indkaldtes Hammershøj og Hertz til at give Møde i Viborg; men Hertz undskyldte sig med, at han ikke havde Tid, saa Hammershøj var alene om at repræsentere Distriktet i denne Samling.

Thomas Funder, født i Aarhus 1804 og død smstds. 1860, var juridisk Kandidat, Tobaksfabrikant i Aarhus og fra 1840 Ejer af Hovedgaarden Astrup ved Skive. Han hørte i Stænderforsamlingen til de mere fremtrædende Medlemmer, særlig omkring 1840, og indtog til Tider en ret frisindet Holdning. Som konge-

valgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og som Landstingsmand var han stærkt konservativ.

Hans Astrup Fleischer, født i Norge 1785, Borgmester og Byfoged i Aarhus 1818—47, var et af det liberale Partis mest ansete Medlemmer i Stændertiden. Han døde i Aarhus 1847.

3. Valgdistrikt (Randers By) havde ligesom de to foregaaende 2 Repræsentanter. Ved det første Valg, som afholdtes 18. Oktbr. 1834, var der 193 Vælgere, hvoraf 167 stemte; valgbare var 103.

Deputerede blev Købmand Bertel Ludvigsen af Randers (født i Assens 1766, død i Randers 1839) med 131 St. og Oberst L. F. Brock med 115. Suppleanter blev Købmand J. Krogsgaard med 92 og Overretsprokurator Rasmus Jensen af Randers (født i Krstrup 1783, død i Randers 1855) med 71 St. Færre Stemmer havde Købmand Carl Chr. Boserup, Købmand S. Larsen, Amtsforvalter Wilde, Apoteker Køster, Prokurator og Hospitalsforstander Hans Andersen og Købmand P. Thygesen, alle af Randers.

Ludvigsen mødte 1836 og 38, men da han døde, mødte Rasmus Jensen i Stedet for 1840. Brock mødte hver Gang.

Valget 15. Januar 1841. Af 260 Vælgere stemte 136; valgbare var 115.

Brock genvalgtes som Deputeret med 132 St., og Apoteker S. L. Køster valgtes med 121. Suppleanter blev Fuldmægtig, senere Raadmand i Randers Hans Frederik Bryggemann Tørsleff (se Sædegaardsejernes Valg i Viborg) med 82 St. og Amtsforvalter i Randers Johan Chr. Panlitz Wilde (død 1864) med 57 St. Et mindre Antal St. fik Købmand Boserup, Herredsfoged Reiersen og den tidligere Suppleant Jensen, som kun fik 21 St.

Brock mødte 1842 og 44, Køster i alle 3 Samlinger; men i 1846 nedlagde baade Brock og de 2 Suppleanter deres Mandater, hvorfor der blev udskrevet nyt Valg af 1 Deputeret og 2 Suppleanter. Dette Valg fandt Sted 13. Oktober 1846. Købmand C. V. Høyer af Horsens (se kongevalgte) blev Deputeret, Prokurator Balthazar Christensen, København, og Herredsfoged Andreas Ludvig Reiersen af Randers (født i Vordingborg 1787, død i Randers 1850) blev Suppleanter. Høyer modtog ikke Valget, og Balthazar Christensen undskyldte sig med, at Indkaldelsen kom ham fuldstændig uventet, og han kunde ikke være borte fra sit Hjem paa Grund af »særdeles forøgede Kaldsforretninger«. Saa gik der Bud efter Herredsfoged Reiersen, og da denne var kommen sig efter Overraskelsen, lovede han at møde om godt en Uges Tid. Han kom da ogsaa et langt Stykke ind i Samlingen.

Sidste Valg foregik 27. Januar 1847. Der var 268 Vælgere og 140 valgbare. Af de afgivne 124 Stemmer fik Køster 122 og Prokurator Christen Olsen af Randers (født i Valsøllille 1800, død i Randers 1881) 113 St. og var saaledes næsten enstemmigt valgte til Deputerede. Suppleanter blev Bernh. Ree fra Aalborg med 89 og Købmand Høyer, Horsens, med 74 St.; men de nægtede begge at modtage Valget. Et lille Mindretal af Stemmer faldt paa Reiersen (27), Balth. Christensen og Kæmner Wulff, Aalborg. Begge de Deputerede mødte 1848.

Brock og Køster er Distriktets mest betydelige Repræsentanter. Den førstes Liv er helt eventyrligt. Ludvig Frederik Brock var Søn af en norsk Kaptajn og født i Gudbrandsdalen 1774. Han blev en meget dygtig dansk Officer og knyttedes nær til Prins

Christian Frederik, den senere Kong Christian den Ottende, ledsagede denne til Norge 1813 og var Prinsens nærmeste Raadgiver under Norgesopholdet 1813—14. Den svenske Kronprins Carl Johan (Bernadotte) tilbød ham en smuk Stilling i den norske Hær, men B. afslog Tilbudet og rejste med Prinsen tilbage til Danmark og blev Adjudant hos Frederik den Sjette. En ondartet Øjensygdom tvang ham til at opgive den militære Løbebane, og 1824 blev han Toldinspektør i Randers. 5 Aar efter blev han fuldstændig blind, og derefter levede han i Randers som Oberst og Pensionist. Her blev den gamle blinde Mand valgt til Stænderdeputeret og Raadmand og varetog disse Hverv paa en udmærket Maade. I Stændersalen, hvor han mødte 5 Gange, deltog han med Iver og Fyrighed i Forhandlingerne og hørte til den frisindede Fløj, der langtfra altid var Kongerne til Behag. Han døde i Randers 1853.

Schack Lüneberg Køster, født i Aarhus 1801, Apoteker i Randers, død der 1876, mødte i 4 Stænderforsamlinger, som kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og var Landstingsmand. Han hørte til den nationalliberale Kreds. En Søn af ham er Grundtvigs kendte Kapellan Kr. Køster.

4. Valgdistrikt bestod af Viborg By, og her som i de efterfølgende Distrikter valgtes kun 1 Repræsentant. Det første Valg afholdtes 26. September 1834 og var det første Købstadsvalg i Jylland. Af 97 Vælgere stemte 70, valgbare var kun 37.

Overretsprokurator C. R. Otterstrøm blev Deputeret med 56 St. og Overretsprokurator Christian Nielsen Møller af Viborg (født i Fredericia 1786, død i Viborg 1856) Suppleant med 46. Købmand Lars Worre fik 22.

Valget 22. Januar 1841. Af 117 Vælgere stemte 92; valgbare var 71.

C. N. Møller valgtes som Deputeret med 65 St. og Herredsfoged Mads Christensen Rod, Viborg (død 1863) som Suppleant med 55. Der blev ogsaa stemt paa Pastor M. R. K. Ursin (Viborgs Historie-skriver) og Balthazar Christensen.

Christian Rasmus Otterstrøm var født i København 1795, blev Fuldmægtig hos Stiftamtmanden i Viborg, gift med Stiftamtmandens Datter og var i 15 Aar Overretsprokurator i Viborg. 1837 flyttede han til Aarhus som Kasserer i Filialbanken. Han mødte i Viborg Stænderforsamling 1836 og 1840, men skønt 1841 valgt som Deputeret for Aalborg tog han ikke senere Sæde i Forsamlingen. Derimod repræsenterede han Aarhus i den grundlovgivende Rigsforsamling og i Folketinget til 1852. I Aarhus var han i en lang Aarrække politisk toneangivende. Han stod paa det nationalliberale Partis venstre Fløj og tog livlig Del i Arbejdet baade i Stænderforsamlingen og paa Rigsdagen. Døde 1876.

C. N. Møller mødte 1838, 1842 og 44. I 1846 kunde hverken han eller Suppleanten møde. Derfor var der Suppleringsvalg 3. November, og her valgtes Købmand S. Buchwaldt til Deputeret og Købmand Jakob Hagemann af Viborg til Suppleant. Buchwaldt mødte 1846 og ligeledes 1848 efter at være genvalgt til Deputeret 12. Februar 1847. Ved dette Valg var der 136 Vælgere, hvoraf 91 stemte og 78 var valgbare. Buchwaldt fik 75 St., Købmand og Kæmner Lars Worre (død 1853) blev Suppleant med 38. Hagemann naaede 28.

Severin Andreas Morell Buchwaldt var en meget anset Købmand i Viborg og tilhørte den

store nationalliberale Kreds i Byen, som forsynede mange Distrikter i Jylland med Kandidater ved Stænder- og Rigsdagsvalg. Han var født i Viborg 1799, havde baade Krasuldsfabrik i Byen og eget Fartøj mellem Hjarbæk og England og var kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling. 1860 drog han til København som Grosserer, men vendte tilbage til Viborg, hvor han døde 1881.

5. Valgdistrikt (Ribe). Naar Ribe havde sin egen Stænderdeputeret, skyldes det maaske Byens ældgamle Betydning som Stiftsstad. Ellers er det mærkeligt, at Vejle, Fredericia og Kolding, der tilsammen havde mere end tre Gange saa mange Vælgere som Ribe, skulde nøjes med 1 Deputeret i Fællesskab. Det matematisk nøjagtige spillede absolut ingen Rolle ved Inddelingen i Valgdistrikter, heller ikke det tilnærmelsesvis.

Valget i Oktober 1834. Af 76 Vælgere stemte 55. Valgbare var 30.

Prokurator Ole Hostrup af Ribe (født i Ribe 1799, død smstds. 1884) blev Deputeret med 37 St., og Skolekasserer Jens Christian Warming af Ribe (født i Egtved 1789, død 1863) blev Suppleant med 35. Købmand Rasmus Rahr, Ribe, havde 29.

Valget 11. Januar 1841. Af 65 Vælgere stemte 36. Valgbare var 35.

Købmand Hans Jessen Müller af Ribe (født i Ribe 1799, død smstds. 1868) blev Deputeret med 31 St., og Apoteker Frederik Hansen v. Støcken (senere Landstingsmand) blev Suppleant med 28. Stiftskasserer Andersen fik blot 5.

Valget 27. Januar 1847. Af 92 Vælgere stemte 41. Valgbare var 46.

Müller blev genvalgt som Deputeret med 23 St.,

og Oliemøller Schytte, Horsens, blev Suppleant med 19 (modtog ikke Valget). Færre St. havde v. Støcken, Tømrmester Chr. L. Lund og Professor J. F. Schouw.

Prokurator Hostrup mødte i Stænderforsamlingen 1836, hvor han var Sekretær sammen med Prokurator Seidelin fra Fredericia. Næste Gang var han ikke valgbar, da han havde solgt sin Ejendom, og Warming afløste ham i de følgende 2 Samlinger. Købmand Müller var Repræsentant for Ribe i de 4 sidste Samlinger. Han stod ikke højt anskrevet hos Kong Christian 8., som i sin Skrivekalender kalder ham »slet-sindet«; men det betyder naturligvis kun, at han har tilhørt Oppositionen mod Regeringen i det sønderjydske Spørgsmaal.

6. Valgdistrikt (Horsens).

Valget 12. November 1834. Af 136 Vælgere stemte 101. Valgbare var 54.

Agent og Købmand Søren Nielsen Monberg af Horsens (født 1766, død i Horsens 1842) blev Deputeret med 90 St. og Oliemøller F. V. Schytte Suppleant med 42. Købmand Kjær havde 38.

Valget 22. Januar 1841. Af 158 Vælgere stemte 106. Valgbare var 68.

Schytte blev Deputeret med 86 St. og Borgmester Ræder Suppleant med 53; den sidste modtog ikke Valget. Færre St. havde Købmand C. V. Høyer og Prokurator Holst.

Valget 19. Februar 1847. Af 177 Vælgere stemte 110. Valgbare var 80.

Borgmester Nikolaj Ditlev Amund Ræder af Horsens (født i Romsdalen i Norge 1790, død i Kbhvn. 1867) blev Deputeret med alle 110 St., og Prokurator Holst blev Suppleant med 34, men frasagde

sig Valget. Købmand Høyer fik 17. Schytte var nogle Dage forinden valgt i 10. Distrikt.

Agent Monberg mødte kun 1836, Schytte derimod i alle Samlinger fra 1838, sidste Gang dog for 10. Distrikt. Frederik Vilhelm Schytte er en af Viborg Stænderforsamlings mest kendte Skikkelser. Han blev født i Aaret 1800 i Odense som Søn af fattige Forældre, der tidlig døde. Som dansk Jurist slog han sig ned i Horsens, hvor han var Oliemøller 1829—51. Senere ejede han forskellige Herregaarde og døde i København 1873. Han hørte til den liberale Fløj i Stænderforsamlingen og var Sjælen i Medlemmernes festlige Sammenkomster. Det hedder om ham: »Naar det gjaldt om at sige et rigtig varmt Ord, at løfte Frihedens og Danskhedens Banner uden nogen Frygt for Kongemishag og Ministergunst, saa var Oliemølleren den rette Mand paa Skansen«. Efter Stændertiden er hans Indflydelse svindende, skønt han baade var Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, Landstinget og Folketinget.

Ræder mødte 1848 og var Medlem af Rigsforsamlingen, ligeledes valgt i Horsens. Som Embedsmand gjorde han en vældig Indsats for Byens Opkomst og blev ved sin Afsked Æresborger i Horsens. I Rigsforsamlingen var han yderliggaaende konservativ.

7. Valgdistrikt bestod af Hjørring, Frederikshavn, Skagen og Sæby, som i Fællesskab valgte 1 Repræsentant.

Valget 7. Oktober 1834. Af 87 Vælgere stemte 70. Valgbare var 44, hvoraf kun 2 fra Skagen. Som Deputeret valgtes en anset Hjørringprokurator Niels Westerbye (født i Rindom ved Ringkøbing 1788, død i Hjørring 1849) med 54 St. og som Suppleant

Amtsforvalter Brinck-Seidelin med 37. Den sidste modtog ikke Valget og valgtes kort efter i Aalborg.

Valget 7. Januar 1841. Af 114 Vælgere stemte 88. Valgbare var 59.

Overkrigskommissær, senere Udskrivningschef og Landstingsmand Johannes Marius Qvist af Aalborg (født i Aalborg 1804, død smstds. 1875) blev Deputeret med 66 St. og Herredsfoged Johan Christian Heiberg af Sæby (død 1865 i Aalborg) Suppleant med 29. Færre St. havde Apoteker Køster, Randers, og Bankkasserer Otterstrøm, Aarhus.

Suppleringsvalg 4. November 1846. Kæmner Frederik Elkan Wulff af Aalborg (født i Assens 1798, kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, død 1871) blev Deputeret og Borgmester Ræder af Horsens Suppleant.

Valget 6. Februar 1847. Af 138 Vælgere stemte 91. Valgbare var 65.

Prokurator Balthazar Christensen (den kendte Politiker) blev Deputeret med 45 St. og Fabrikant Funder, Aarhus, Suppleant med 36. Færre St. havde Borgmester Ræder, Købmand Anders Vilhelm Sandberg af Viborg (1816—98), Eks. jur. Andreas Lychegaard af Hjørring (senere Folketingsmand) og Kæmner Wulff.

Westerbye mødte 1836 og 38; men 1840 var han forhindret af Forretninger, og da der ingen Suppleant var, fik Distriktet ingen Repræsentant i denne Samling. 1842 og 44 mødte Qvist og 1846 Wulff. I Samlingen 1848 var Distriktet for anden Gang urepræsenteret. Balth. Christensen undskyldte sig, han var nylig hjemkommen fra Roskilde Stænderforsamling, og Funder havde nægtet at modtage Valget.

8. Valgdistrikt bestod af Thisted, Nykøbing paa Mors, Skive og Nibe.

Valget i November 1834. Af 134 Vælgere stemte 114. Valgbare var 57.

Købmand Niels Faartoft af Nykøbing (født i Faartoft ved Thisted 1786, død i Nykøbing 1850) blev Deputeret med 55 St. og Prokurator C. N. Møller af Viborg Suppleant med 37. Færre St. havde Byfoged Rummelhoff, Nykøbing, og Byfoged Jes Lützhøft af Thisted.

Købmand Faartoft mødte 1836, men 1838 meddelte han, at Beskaffenheden af hans Næringsvej ikke tillod ham at være fraværende fra sit Hjem. Der var ingen Suppleant, da Møller først var valgt som Suppleant for Viborg og mødte for denne By. Suppleringsvalg afholdtes derfor i Juni 1838, og ved dette Valg blev Byfoged Johan Christoffer Henrik Rummelhoff af Nykøbing (født i Aarhus 1788, senere Byskriver i Hillerød, død der 1858) Deputeret med 51 St. og Amtsforvalter Chr. Caroc af Thisted Suppleant med 47. Rummelhoff mødte saa 1838 og 1840.

Valget 16. Januar 1841. Af 148 Vælgere stemte 125. Valgbare var 59.

Thisted sejrede denne Gang over Nykøbing, Skive og Nibe hører man aldrig noget til. Valgt som Deputeret blev Apoteker Lars Christian Dahlerup af Thisted med 87 St. og som Suppleant Rummelhoff med 68. Færre St. havde Tiendekommissær Schönau, Thisted, og Købmand Niels Ettrup, Nykøbing. Dahlerup mødte i de to følgende Samlinger, Rummelhoff 1846. Dahlerup var født i Hillerød 1799. Han solgte Apoteket 1846 og købte en Gaard i Odder, var en Tid Landstingsmand og døde i Aarhus 1876.

Valget 8. Marts 1847. Af 198 Vælgere stemte 144. Valgbare var 100.

Amtsforvalter Ulrik Christian Frederik Aagaard af Thisted blev Deputeret med 78 St. og Købmand Jacob Hagemann, Viborg, Suppleant med 72. Færre St. havde Købmand Nyborg, Thisted, Fabrikant Funder, Aarhus, og Købmand M. G. Bech, Aarhus.

U. Aagaard, født i Kolding 1790, var først Amtsforvalter i Ebeltoft, derefter i Thisted og sidst i Nyborg, hvor han døde 1864. Han repræsenterede 9. Købstad-distrikt i Viborg Stænderforsamling i de 6 første Samlinger, men faldt 1847 for Professor J. F. Schouw. Da han en Maanedstid efter valgtes i 8. Distrikt, opnaaede han at blive den eneste jyske Købstaddeputerede, som gav Møde i alle 7 Samlinger i Viborg. Ogsaa af den grundlovgivende Rigsforsamling var han Medlem, og her hørte han til den konservative Fløj.

9. Valgdistrikt bestod af Byerne Hobro, Mariager, Grenaa og Ebeltoft. Dette Distrikt havde det mindste Antal Vælgere af samtlige Distrikter. Hvor mærkeligt det end lyder nu, havde Ebeltoft flere Vælgere end nogen af de tre andre Byer. Hobro havde dog flest valgbare, ialt 9, Ebeltoft kun 6.

Valget 24. November 1834. Af 69 Vælgere stemte 63. Valgbare var 29.

U. Aagaard (se 8. Distrikt) blev Deputeret med 38 St. og Postmester og Købmand Andreas Brendstrup af Hobro (død 1840) Suppleant med 27. Den sidste modtog ikke Valget.

Valget 30. Januar 1841. Af 86 Vælgere stemte 67. Valgbare var 33.

Aagaard genvalgtes som Deputeret med 60 St.,

og Prokurator Chr. Cæsar Holm af Hobro (død 1859) blev Suppleant med 33. Færre St. havde Farver Kragh, Ebeltoft, Byfoged J. G. Claudi, Mariager, og Gæstgiver H. V. Høm, Hobro.

Valget 4. Februar 1847. Af 100 Vælgere stemte 67. Valgbare var 44.

Professor J. F. Schouw af København blev Deputeret med 57 St., og Prokurator Holm genvalgtes som Suppleant med 26. Stænderdeputeret Jens Petersen, Mariager, havde 25 og Aagaard kun 14.

Aagaard mødte for Distriktet 1836—46, og 1848 mødte Schouw. Joakim Frederik Schouw var født i København 1789 og blev juridisk Kandidat. Hans Lyst stod dog til Naturvidenskaberne, og han blev Professor i Botanik. 1835 blev han kongevalgt Stænderdeputeret for Universitetet baade i Roskilde og Viborg, og han blev Præsident i begge Forsamlinger. Regeringen forbigik ham ved Udnævnelsen 1841 paa Grund af hans frisindede Holdning. Nogle jyske Venner købte da en Ejendom til ham, for at han kunde blive valgbar 1847, og selv skaffede han sig Grundejendom paa Øerne. Han valgtes da ogsaa som Medlem af begge Forsamlinger og blev paany Præsident begge Steder 1848. Lige saa højagtet, som han var i Stænderforsamlingerne, blev han det senere som Formand i den grundlovgivende Rigsdag. 1849 valgtes han til Landstingsmand i to Kredse, men trak sig paa Grund af Svagelighed tilbage Aaret efter og døde allerede 1852.

10. Valgdistrikt bestod af Vejle, Fredericia og Kolding. Distriktet havde kun 1 Repræsentant, skønt det havde næsten 4 Gange saa mange Vælgere som 9. Distrikt og mange flere end Aalborg, Aarhus eller Randers, der hver havde 2.

Valget 3. November 1834. Af 258 Vælgere stemte 233. Valgbare var 132.

Prokurator Erik Seidelin af Fredericia (født i Arrild ved Ribe 1795, død i Fredericia 1862) blev Deputeret med 125 St. og Major Bendix Conrad Heinrich v. Nutzhorn af Fredericia (1771—1853) Suppleant med 116. Færre St. havde Prokurator Peter Seest, Vejle, Byfoged Chr. Estrup, Kolding, og Købmand Feeveje i Vejle.

Valget i Januar 1841. Af 271 Vælgere stemte 181. Valgbare var 145.

Strømpfabrikant Henry Francois Dalgas af Vejle (født i Fredericia 1791, død i Vejle 1848, Farbroder til Hedeselskabets Stifter) blev Deputeret med 101 St. og Borgmester Chr. Estrup af Kolding (se kongevalgte) Suppleant med 73. Færre St. havde Seidelin (72), Prokurator Martin Anchersen, Vejle, og Prokurator A. C. Dahl, Kolding.

Valget 11. Februar 1847. Af 304 Vælgere stemte 213. Valgbare var 158.

Oliemøller Schytte, Horsens (se 6. Distrikt), blev Deputeret med 119 St. og Avlsbruger, senere Folketingsmand Rasmus Ottesen af Fredericia (1803—62) Suppleant med 89. Færre St. havde Seidelin, Anchersen, Købmand M. Warming, Kolding, og den tidligere Deputerede Dalgas, som kun fik 25.

Seidelin mødte 1836—40, Dalgas 1842—46 og Schytte 1848.

11. Valgdistrikt bestod af Ringkøbing, Holstebro, Lemvig og Varde.

Valget 25. Oktober 1834. Af 152 Vælgere stemte 118. Valgbare var 77.

Stiftamtmand Carl Gustav Rosenørn af Aarhus blev Deputeret med 68 St. og By- og Herredsskri-

ver Johan Ernst Heilmann i Varde (1772—1840) Suppleant med 48. Færre St. havde Amtsforvalter F. C. Schjerbeck, Holstebro, Prokurator C. N. Møller, Viborg, Postmester R. Ø. Andrup, Lemvig, og Byskriver Mads Schou, Holstebro.

Valget 1841. Af 194 Vælgere stemte 153. Valgbare var 99.

Købmand, senere Toldforvalter Frederik Christian Schou af Holstebro (født i Holstebro 1795, død smstds. 1889) blev Deputeret med 84 St. og Købmand Thomas Clausen af Varde (født i Ribe 1800, død i Varde 1872) Suppleant med 67. Færre St. havde Byfoged Jon Finsen, Ringkøbing, Byfoged A. C. Wedel-Heinen, Varde, og Købmand Krarup, Varde.

Valget i Marts 1847. Af 210 Vælgere stemte 167. Valgbare var 118.

Herredsfoged Jon Finsen af Aarhus (tidligere Byfoged i Ringkøbing; født paa Skalholt paa Island 1792, død i Aarhus 1848) blev Deputeret med 124 St. og Købmand Hagemann, Viborg, Suppleant med 97. Byfoged C. N. Petersen, Hjørring, havde 71. Han havde været Byfoged i Holstebro og blev senere Rigsdagsmand for denne By.

C. G. Rosenørn mødte 1836, 38 og 40 og desuden som kongevalgt i de 3 følgende Samlinger. Han var et anset konservativt Medlem og var Vicepræsident 1836—40. Rosenørn var født paa Hersomgaard 1784. Før han blev Amtmand, var han i en Aarrække Byfoged i Varde; han døde paa Nørholm 1858. — Schou mødte 1842 og 44, Clausen 1846 og Finsen 1848.

Blandt de 38 Repræsentanter for Købstæderne i Viborg Stænderforsamling var ikke faa af Forsamlingens dygtigste og mest virksomme Medlemmer. J. F. Schouw, der dog særlig maa henregnes til de konge-

valgte, er vel nok den bedst kendte. Men Navne som Brinck-Seidelin, C. M. Jespersen, Ree, Funder, Fleischer, Brock, Otterstrøm, Schytte og Rosenørn hører ogsaa til Stændertidens bedste.

Valgene i de mindre Landejendomsbesidderes Valgklasse i Nørrejylland.

Nørrejylland var ved Stændervalgene delt i 22 Distrikter, der hver valgte 1 Deputeret og 1 Suppleant. Ingen havde Valgret, hvis han ikke var Ejer af mindst 4 Tønder Hartkorn eller Fæster af mindst 5 eller ogsaa ejede Ejendom til 2000 Rigsdalers Assuranceværdi, og ingen kunde vælges til Deputeret eller Suppleant, dersom han ikke var i Besiddelse af mindst det dobbelte Antal Tønder Hartkorn eller ejede en Ejendom til mindst 4000 Rigsdalers Værdi. Vælgerne skulde være fyldt 25 Aar og den valgte 30. Overalt var kun en lille Del af Vælgerne valgbare.

1. Valgdistrikt bestod af Horns Herred undtagen Lendum Sogn, Vennebjerg Herred samt Sognene Børglum, Furreby, Vejby, Rakkeby, Sejlstrup, Lyngby, Taars, Vrensted og Tise. Frederikshavn var Valgsted for Horns Hrd. og Hjørring for Resten af Distriktet.

Valget 23. Oktober 1834. Af 361 Vælgere stemte 328. Valgbare var 43.

Deputeret blev Prokurator Niels Juel til Vanggaard med 220 St., og Suppleant blev Proprietær Christen Christian Nielsen af Aastrup med 172. Færre St. havde Proprietær Bruun til Villerup og Sognefoged og Møller Chr. Hejlesen til Kjærsgaards Mølle i Tornby.

Nogle Dage før den første Stænderforsamlings Sammentræden 11. April 1836 meddelte Juel, at han paa

Grund af Svaghed ikke kunde møde, og da Suppleanten Nielsen blev indkaldt, fratraadte ogsaa han, saa Distriktet var slet ikke repræsenteret i denne Samling.

Suppleringsvalg afholdtes i August 1836. Proprietær Thomas Bruun til Villerup valgtes til Deputeret med 192 St. og Gaardejer, Forligelseskommissær Niels Christensen til Store Lundergaard i St. Hans Sogn (født 1785, død 1855) til Suppleant med 128. Bruun frasagde sig straks Valget, Christensen mødte i Viborg 1838 og 40.

Valget 1841. Af 361 Vælgere stemte 307. Valgbare var 41.

Ligesom i 1834 valgtes N. Juel (født 1795, død paa Vanggaard 1843) som Deputeret, denne Gang med 253 St. Suppleant blev Kammerraad Hans August Bie til Bangsbo (født i Fredericia 1779, død som Stiftslandinspektør i Nykøbing paa Falster 1849) med 88 St. Færre St. havde Proprietær C. von Støcken til Nibstrup, Møller Hejlesen, Møller Thorkildsen, Aastrup Mølle, og Proprietær Høyer, Gjerumgaard.

Juel havde givet Møde i Viborg 1838 som Deputeret for 2. Distrikt. Nu mødte han igen 1842, men døde inden næste Samling, og Bie afløste ham 1844.

Suppleringsvalg afholdtes for anden Gang 26. Oktober 1846, og da valgtes som Deputeret Proprietær Hans Simonsen til Aagaard i Sejlstrup Sogn, medens Mølle ejer Chr. Aagaard af Odden Mølle blev Suppleant. Han døde som Prokurator i Hjørring 1861.

Valget 5. Marts 1847. Af 401 Vælgere stemte 251. Valgbare var 54.

Simonsen genvalgtes som Deputeret med 189 St., og Proprietær Severin Hastrup til Bøgsted

blev Suppleant med 159. Endvidere stemtes paa Chr. Aagaard og Chr. Hejlesen.

Hans Simonsen, der mødte 1846 og 48, var født i Vejrup Mølle ved Odense 1803 og døde 1873. Han var i 50erne Folketingsmand for Hjørring og stod Tschernings Venstregruppe ret nær.

2. Valgdistrikt bestod af Børglum og Jerslev Herreder med Undtagelse af de under 1. Distrikt nævnte 9 Sogne, samt Lendum Sogn og Øen Læsø. Hallund var Valgsted for hele Distriktet undtagen Læsø, der havde Klitgaard til Valgsted. — Jerslev Herred hedder fra 1841 Dronninglund Herred.

Valget 1834. Af 302 Vælgere stemte 227. Valgbare var 49.

Proprietær Morten Leth Hastrup til Kjølskegaard (født 1788, senere Godsejer i Skaane, død 1860) blev Deputeret med 98 St. og Selvejer Søren Jensen af Store Langhede i Dronninglund Suppleant med 87. Der stemtes ogsaa paa Proprietær N. F. Munck til Grindstedgaard og Proprietær Møller til Hvilshøjgaard.

Hastrup mødte i Viborg 1836, men 1838 havde han solgt sin Gaard og var ikke valgbar. Heller ikke Suppleanten kunde møde, da han havde frasagt sig Valget straks.

Suppleringsvalg blev nødvendig og foretoges i Juni 1838. Ved dette blev Prokurator N. Juel Deputeret med 163 St., og Godsejer Abraham Formann til Dronninglund (Præstesøn fra Vaalse paa Falster, født der 1797, død 1844) blev Suppleant med 60.

Juel mødte 1838, men da han ikke kunde komme 1840, indkaldtes Suppleanten Formann. Denne meddelte til Kommissarius, at en ondartet Nervefeber

havde hjemsøgt hans Hus, saa at 19 Mennesker havde været angrebet deraf, og derfor turde han ikke forlade sit Hjem. Da nyt Valg ikke kunde foretages til nogen Nytte, meddelte Kommissarius ham, at han godt kunde møde senere hen i Samlingen, og han mødte da ogsaa knap en Maaned efter Samlingens Aabning.

Valget 29. Januar 1841. Af 336 Vælgere stemte 155. Valgbare var 55.

Proprietær Carl Christian v. Støcken til Nibstrup blev Deputeret med 131 St. og Proprietær Peter Lassen til Rønnowsholm (død 1877) Suppleant med 47. Formann havde ogsaa 47, men faldt ved Lodtrækning. Færre St. havde Forpagter B. Bøggild til Dronninglund Storskov og Landinspektør Birk, Vadumtorp.

Valget 7. April 1847. Af 373 Vælgere stemte 151. Valgbare var 60.

C. C. v. Støcken genvalgtes som Deputeret med 113 St., og Proprietær Severin Hastrup til Bøgsted (født 1813, død 1882, Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling) blev Suppleant med 76. Færre St. havde Bøggild, Proprietær H. C. Pape til Hejselt og Proprietær N. F. Kabell til Hæstrupgaard.

Hastrup modtog ikke Valget, da han i Forvejen var Suppleant i 1. Distrikt. v. Støcken mødte i alle 4 Stænderforsamlinger 1842—48 og var Sekretær 3 Gange. Han var født i Holstebro 1799, blev Landstingsmand og Statsrevisor, flyttede 1856 til København, hvor han døde 1874 som Formand for »Bikuben«s Repræsentantskab.

3. Valgdistrikt bestod af Hvetbo Herred, Øster Han Herred undtagen Skræm Sogn og Kjær Herred. Der var 3 Valgsteder: Aaby for Aaby Sogn og Hvet-

bo Herred, Broust for Ø. Han Herred og Nørresundby for Kjær Herred undtagen Aaby Sogn.

Valget 1834. Af 434 Vælgere stemte 412. Valgbare var 43.

Proprietær Laurits Høyer til Jægerum i Broust (født i Skyum Præstegaard i Thy 1772, død paa Jægerum 1844) blev Deputeret med 227 St. og Stiftslandinspektør, Justitsraad Peter Larsen Birk til Vadumtorp (født i Allerup ved Odense 1787, død 1861) Suppleant med 184. Færre St. havde 4 Proprietærer: H. P. Nielsen til Oxholm paa Øland, Chr. Skibsted til Bratskov, Lund til Vaarbjerggaard og F. F. Brorson til Hølund.

Høyer mødte 1836, Birk 1838 og 40.

Valget 25. Januar 1841. Af 429 Vælgere stemte 357. Valgbare var 58.

Godsforvalter Anders Jensen Hjort af Aastrup blev Deputeret med 259 St., og Arveforpagter Balthazar Gebhard Bøggild af Toftegaard, Ejer af Dronninglund Storskov (født i Aalborg 1801), blev Suppleant med 182. Lund til Vaarbjerggaard og Birk til Vadumtorp fik ogsaa Stemmer.

Valget 23. Marts 1847. Af 451 Vælgere stemte 331. Valgbare var 79.

Hjort genvalgtes som Deputeret med 223 St., og som Suppleant valgtes Gaardejer Niels Chr. Mørch af Vesterheden med 122. Færre St. havde Gaardejer Chr. Klitgaard til Bundgaard i Jetsmark og Skibsted til Bratskov.

A. J. Hjort var født i Vejgaard paa Læsø 1809. Han var i 22 Aar Forvalter paa Birkelse og 1848—49 Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling. 1855 blev han Prokurator i Lemvig, hvor han døde 1889. I Stænderforsamlingen mødte han kun 1842 og 1846,

medens Suppleanten Bøggild mødte 1844. Baade Hjort og Suppleanten havde Forfald 1848, saa Distriktet havde slet ingen Repræsentant i denne Samling.

4. Valgdistrikt bestod af Vester Han Herred, Hillerslev Herred, Hundborg Herred, Hassing Herred, Skræm Sogn af Ø. Han Herred og Heltborg Sogn af Refs Herred. Vester Thorup var Valgsted for V. Han Herred og Sognene Skræm, Østerild og Hjardemaal, Skjoldborg for Resten af Distriktet.

Valget 1834. Af 449 Vælgere stemte 400. Valgbare var 64.

Proprietær Jens Chr. Skibsted til Store Dier-næs (født 1794, død i Vang S. 1861) blev Deputeret med 301 St., og Prokurator Jens Sørensen (født i Skræm 1787, Ejer af Vintersmølle ved Thisted, død der 1851) blev Suppleant med 213. Færre St. havde Proprietær Mørup til Nørthorup og Proprietær Søren Jessen til Lyngholm.

Skibsted mødte 1836, Sørensen 1838 og 40.

Valget 25. Januar 1841. Af 449 Vælgere stemte 356. Valgbare var 70.

Proprietær, Kammerraad Mads Chr. Ravn til Selbjerggaard (født 1793, død i Tømmerby S. 1869) blev Deputeret med 237 St. og Proprietær Thomas Neergaard til Momtoft Suppleant med 100. Færre St. havde Gaardejer Jens Larsen Christensen i Sundby, Proprietær Godschesen til Øland, Proprietær Niels B. Neergaard til Ulstrup og Gaardejer L. Borberg af Dover.

Ravn mødte i alle 3 Samlinger i Valgperioden.

Valget 27. Februar 1847. Af 489 Vælgere stemte 380. Valgbare var 94.

Suppleanten Th. Neergaard blev Deputeret med 227 St., og som ny Suppleant valgtes Gaardejer Jens

Chr. Nørgaard af Næsgaard i Nørhaa S. (født 1807, død 1892) med 178 St. Færre St. havde Gaardejerne P. Andersen Skriver af Sundby og Lars Bisgaard af Kaastrup.

Th. Neergaard, der var født i Kaastrup 1804, mødte i Viborg 1848. Aaret efter blev han Landstingsmand, men udtraadte 1852 og døde allerede s. A. Han var Farbroder til Statsminister N. Neergaard. — Ogsaa Suppleanten J. C. Nørgaard havde en kort Tid Sæde i Landstinget.

5. Valgdistrikt bestod af Mors (med Valgsted i Nykøbing) og Refs Herred undtagen Heltborg S. (med Valgsted i Vestervig).

Valget 1834. Af 592 Vælgere stemte 523. Valgbare var 78.

Gaardejer Laurits Ploug Borberg til Dover Østergaard i Ydby S. (død 1875) blev Deputeret med 189 St. og Proprietær Fr. Juul til Frøslevgaard (død 1858) Suppleant med 171. Stemmerne var stærkt delte, og betydelige Mindretal faldt paa Sognefoged Chr. Larsen Kirk af Hurup, Proprietær N. B. Buchwaldt til Nandrup, Prokurator P. S. F. Bendix, Mors, Fæstegaardmand Lars Jensen Søndergaard, Proprietær Chr. Breinholt til Damsgaard og Møller P. C. Østergaard af Sundby.

Valget 1841. Af 604 Vælgere stemte 510. Valgbare var 91.

Borberg genvalgte som Deputeret med 266 St., og Møller og Gaardejer Peder Chr. Østergaard af Sundby paa Mors (født i Silstrup ved Thisted 1797, Folketingsmand 1853—54, død i Sundby 1882) blev Suppleant med 244. Betydelige Stemmetal havde Prokurator N. B. Thordsen paa Thaliasminde, Prokura-

tor Bendix, Gaardejer Chr. Søndergaard af Østerjølby og Proprietær Buchwaldt.

Borberg mødte i de 4 første Stænderforsamlinger, men 1844 og 46 var han syg og maatte overlade Pladsen til Østergaard, der dog var fraværende i længere Tid 1844 paa Grund af hans Hustrus Død.

Valget i Marts 1847. Af 603 Vælgere stemte 474. Valgbare var 102.

En af de faldne fra 1841, Gaardejer og Sognefoged Chr. Christensen Søndergaard af Østerjølby (født 1796, død 1884) blev Deputeret med 379 St. og mødte i Viborg 1848. Borberg naaede kun at blive Suppleant med 283. Østergaard fik kun 103 og endnu mindre havde Gaardmand Chr. Kjær af Helligkildegaard og Gaardmand H. Vestergaard af Alsted.

6. Valgdistrikt bestod af Hellum, Hindsted og Fleskum Herreder; af Hornum Herred Sønderholm, Frejlev, Nørholm, Svenstrup og Ellitshøj Sogne samt Budolfi Landsogn. Lindenberg var Valgsted for hele Distriktet med Undtagelse af de 3 Sogne Sønderholm, Frejlev og Nørholm, der havde Valgsted i Nibe.

Valget 22. November 1834. Af 515 Vælgere stemte 472. Valgbare var 34.

Proprietær Jens Petersen til Ovegaard ved Hobro blev Deputeret med 280 St. og Auditør Chr. Schou til Uttrupgaard (død 1854) Suppleant med 186. Færre St. havde Arveforpagter, senere Proprietær Jens Chr. Hjorth til Tustrup, Gaardmand Mikkel Juel af Flamsted, Proprietær Bock, Vissegaard, og Proprietær Nissen, Sigsgaard.

Valget 30. Januar 1841. Af 510 Vælgere stemte 417. Valgbare var 44.

Jens Petersen genvalgte som Deputeret med 203 St., medens Forpagter, senere Ejer af Klitgaard

ved Nibe, Johan Frederik Klingenberg (født i København 1796, død 1876) blev Suppleant med 201. Færre St. havde Hjorth, Forvalter Poulsen, Svanholmsminde, og Landmaaler Hans Hansen, Scheelsminde.

Jens Petersen var Skolelærersøn, født i Suldrup 1790, begyndte som Tjenestekarl, blev dansk Jurist og Underretsprokurator og 32 Aar gl. Godsejer til Ovegaard. Han var konservativ Landstingsmand fra 1849 til sin Død 1863 og desuden i en Aarrække Statsrevisor. Han mødte i de 3 første Stændersamlinger, men ikke efter Valget 1841. Klingenberg indkaldtes 1842, men meddelte, at han foreløbig havde Forhindringer, saa Distriktet var uden Repræsentant i denne Samling. Derimod gav han Møde 1844 og 46.

Valget 20. Februar 1847. Af 611 Vælgere stemte 431. Valgbare var 53.

Proprietær Peter Engelbert Kellinghusen Wegener blev Deputeret med 235 St. og Proprietær Christoffer Jelstrup til Vissegaard (død 1868) Suppleant med 184. Færre St. havde Landmaaler Hansen, Hjorth og Proprietær Vilhelm Chr. Lassen til Vejgaard.

P. Wegener, der mødte i Viborg 1848, var Broder til Gehejmearkivar Wegener og født i Gudbjerg paa Fyn 1804. Han havde været Godsforvalter paa Villestrup og Buderupholm, da han 1842 købte Svanholmsminde i Skibsted Sogn, hvor han døde 1856.

7. Valgdistrikt bestod af Aars, Slet og Gislum Herreder, Hornum Herred med Undtagelse af de 5 under 6. Distrikt nævnte Sogne, samt Testrup Sogn i Rinds Herred. Der var 3 Valgsteder: Løgstør for Slet Herred; Havbro for Sognene Havbro, Flejsborg, Vester Hornum, Ejdrup, Aars, Ulstrup, Hylle-

bjerg, Blære, Louns, Alstrup, Ullits, Foulum, Strandby, Farsø, Vognsild, Gislum og Testrup; A a r e s t r u p for Resten af Distriktet.

Valget 1834. Af 427 Vælgere stemte 394. Valgbare var 31.

Proprietær Johan Christian Spliid til Hvanstrup i Farsø (født i Breum ved Skive 1794, død som Ejer af Gl. Skivehus 1871) blev Deputeret med 227 St. og Gaardejer Christen Godichsen Tvergaard af Næsborg (født i Drøstrup ved Fjerritslev 1786, død i Næsborg 1862) Suppleant med 189. Færre St. havde Proprietærene Kjeld Dinesen til Rørbæk Hovgaard og Jens Christensen til Ørndrup.

Spliid mødte 1836, men undskyldte sig senere med Tunghørighed, hvorfor Tvergaard mødte 1838 og 40. Han er en af de Bønder, som gøres mest latterlig i den famøse Stændervise 1838. Naar undtages Ole Kirk, faldt alle virkelige Bondedeputerede ved Valget 1841 for Mænd af Proprietærtypen, og maaske er Visen ikke uden Skyld deri. Tvergaard delte Lod med sine Standsfæller.

Valget 1841. Af 459 Vælgere stemte 361. Valgbare var 39.

Som Deputeret valgtes Proprietær Morten Jensen til Lundgaard ved Viborg med 178 St., en Mand fra en helt anden Egn. Men han var født i Kølby ved Løgstør 1802 og har altsaa været lokalkendt. Han mødte 1842, 44 og 46 og døde 1870. Som Suppleant valgtes Godsforvalter Joseph Wulff paa Østergaard ved Løgstør med 123. Færre St. havde Møller Chr. Eriksen, Røde Mølle, Klingenberg til Klitgaard, Proprietær Markus Kjerulff til Louisendal, Tvergaard (som kun fik 61 St.) og Proprietær Th. Lund i Kornum.

Valget 25. Februar 1847. Af 571 Vælgere stemte 388. Valgbare var 59.

To Bønder valgtes baade som Deputeret og Suppleant, nemlig Gaardejer Søren Hansen af Løgsted (født i Nibe 1799, død 1872) med 197 St. og Møller Christen Eriksen med 166. Færre St. havde Gaardejer Peder Christensen Bertelsen af Kemtrup (senere Landstingsmand), Landmaaler Hansen til Scheelsminde, Lund i Kornum og T. Ryge i Brorstrup.

Søren Hansen mødte i Stænderforsamlingen 1848, men deltog ikke senere i det politiske Liv. Suppleanten Chr. Eriksen derimod var Medlem af Rigsforsamlingen som en meget konservativ Bonde. Han var født i Solbjerg Sogn ved Bælum 1808, ejede Røde Mølle i Aaestrup og Tingbæk Mølle i Graulev og døde paa Erstedgaard 1872.

8. Valgdistrikt bestod af Mols Herred, Sønder Herred og Nørre Herred samt Skarresø S. af Øster Lisbjerg Herred. Ebeltoft var Valgsted for Mols H. og Sognene Feldballe, Ebdrup og Skarresø, Grenaa for Resten af Distriktet.

Valget 1834. Af 598 Vælgere stemte 579. Valgbare var 35.

Proprietær Laurits Ulrik la Cour til Skærso blev Deputeret med 389 St. og Proprietær Munk til Søholt Suppleant med 237. Færre St. havde Cand. jur. Johan Fr. Høyer til Frederiksdals Mølle, Selvejer Niels Jørgensen af Overbroen, Proprietær Hansen til Frederiksmunde og Selvejer Peder Sørensen Dolmer af Voldby.

Valget 3. Februar 1841. Af 617 Vælgere stemte 558.

Proprietær C. C. von Støcken af Nibstrup ved Brønderslev blev Deputeret med 294 St. og Prokura-

tor J. P. C. Holst af Horsens Suppleant med 265. Begge var imidlertid forinden valgt til Deputerede for andre Distrikter og modtog ikke Valget i 8. Distrikt, saa nyt Valg maatte foretages.

Valget 21. April 1841. Af 618 Vælgere stemte 557. Valgbare var 33.

Højesteretsassessor Peder Daniel Bruun til Asmildkloster ved Viborg blev Deputeret med 282 St. og Selvejer P. S. Dolmer af Voldby Suppleant med 274. Færre St. havde Møller Jespersen af Gl. Mølle i Ørum, Niels Jørgensen og Selvejer Johannes Jonassen i Hoed.

Valget 11. Maj 1847. Af 611 Vælgere stemte 494. Valgbare var 55.

P. D. Bruun genvalgtes som Deputeret med 433 St., og Gaardejer Peder Chr. Jørgensen af Hanesminde i Følle (senere Landstingsmand) blev Suppleant med 180. Færre St. havde Proprietærene L. Ingerslev i Voldby, Ole Larsen i Tøstrup (en kort Tid Landstingsmand) og Odin Pontoppidan til Asgaard.

Der mødte kun 2 Repræsentanter for Distriktet: L. U. la Cour i de 3 første Samlinger og P. D. Bruun i de 4 sidste. la Cour mødte som ganske ung Mand (født i Odder 1802, død 1875). Han skildres som meget dygtig og sympatetisk, var Folketingsmand 1858—61. To af hans Sønner er Landøkonomen Jørgen Carl la Cour og Professor Poul la Cour i Askov. — P. D. Bruun (født 1796, død 1864) er en af de politiske Forgrundsfigurer baade i Stændersalen og senere. Han deltog i Viborg Stænderforsamling 1838 og 40 som kongevalgt Medlem. I de 3 følgende Samlinger var han Præsident, 1848 Vicepræsident. Ebeltofteggen valgte ham ogsaa til Medlem af den grundlovgivende

Rigsforsamling. Desuden var han Landstingets Formand 1850—62.

9. Valgdistrikt bestod af Rougsø og Sønderhald Herreder; Sognene Torsager, Bregnet, Mørke og Hornslet af Øster Lisbjerg Herred og Sognene Halling, Voldum, Rud, Haslund, Ølst, Værum og Ørum af Galtens Herred. Hovedgaarden Gammel Estrup var eneste Valgsted.

Valget 6. December 1834. Af 746 Vælgere stemte 544. Valgbare var 73.

Sognefoged og Gaardejer Knud Sørensen af Esserbæk blev Deputeret med 260 St. og Proprietær S. Søndergaard til Brusgaard i Ølst Suppleant med 165. Færre St. havde Kaptajn Fr. Ammitzbøll til Hevring Mølle, Gaardejer Rasmus Jensen, Hørning, Møller Peder Knudstrup, Roved, Gaardejer Nikolaj Pedersen, Værum, Prokurator L. Ostensfeld til Kristianslund og Møller Erik Nellesmann til Holbæk Mølle.

Knud Sørensen døde 9. Oktober 1835, 51 Aar gl., og Suppleanten havde frasagt sig Valget.

Nyt Valg foretoges 8. April 1836, og ved dette blev Prokurator Laurits Ostensfeld Deputeret med 313 St. og Gaardejer Christen Thorsen af Ingerslev ved Randers Suppleant med 274.

Valget 13. Januar 1841. Af 748 Vælgere stemte 288. Valgbare var 68.

Proprietær, Krigsassessor Jacob Berg Secher til Vedø ved Grenaa blev Deputeret med 193 St., og Thorsen genvalgtes som Suppleant med 133. Færre St. havde P. Jørgensen i Følle og Møller Nellesmann.

Valget 30. Marts 1847. Af 754 Vælgere stemte 298. Valgbare var 85.

Gaardejer, Forvalter Peter Johannes Poulsen af Allestrup i Vejlbys S. blev Deputeret med 157

St., og Gaardfæster Niels Christensen Condrup af Stobdrup (født 1811, Medlem af Folketinget og Rigsraadet, død 1861) blev Suppleant med 151. Færre St. havde Jørgensen i Følle og Baron I. C. Rosenkrantz til Balskov.

L. Ostenfeld mødte i Viborg 1836 og 38. Han var født 1789 paa Rosenholm. Foruden at være Prokurator var han Ejer af Hovedgaarden Christianslund ved Randers, og her døde han 1856. I 1840 mødte Thorsen (født i Hem ved Mariager 1795, død i Ingerslev 1844). J. B. Secher (født 1786, død 1861) mødte 1842, 44 og 46, og P. J. Poulsen mødte 1848. Han var den yngste af samtlige jyske Stænderdeputerede, født paa Nørhald ved Hobro 1815, dansk Jurist, tilsidst Ejer af Dalsgaard i Hvilsager S., hvor han døde 1881. — Distriktet var det største i Jylland. Naar der mødte saa faa ved Valgene, skyldes det maaske den Omstændighed, at der kun var et Valgsted — endda en stor Herregaard.

10. Valgdistrikt bestod af Gerlev, Onsild, Nørhald og Støvring Herreder samt St. Mortens Landdistrikt i Randers og Hornbæk Sogn i Viborg Amt. Mariager var Valgsted for Gerlev og Onsild Herreder, Randers for Resten af Distriktet.

Valget 1834. Af 593 Vælgere stemte 528. Valgbare var 81.

Gaardejer Peder Mathiesen Vinther af Gerlev ved Randers (født 1779, død i Gerlev 1854) blev Deputeret med 408 St. og Proprietær Broch til Bjellerup Ladegaard Suppleant med 205. Færre St. havde Kroejer Jens Nielsen Husum i Purhus Kro, Gaardejer Lars Skifter, Nøragergaard, Gaardejer Anders Kondrup i Enslev, Gaardejer Peder Christensen Møller i

Hastrup og Gaardejer Peder Pedersen Blegved, Blegvedgaard.

Valget 1841. Af 613 Vælgere stemte 487. Valgbare var 80.

Proprietær Rasmus Bay til Sødal ved Viborg blev Deputeret med 211 St., men modtog ikke Valget, da han ogsaa var valgt i 17. Distrikt. Proprietær Mathias Peter Wandborg til Trinderup (født i Vammen 1800, død paa Trinderup i Hvorum S. 1859) blev Suppleant med 191. Over 100 St. havde desuden Fuldmægtig Langballe til Ejstrup Mølle, Broch til Bjellerup Ladegaard og Gaardejer Rosborg i Asferg.

Valget 24. April 1847. Af 694 Vælgere stemte 447. Valgbare var 100.

Gaardejer Frederik Ludvig Christian Wieland af Svejstrup i Raasted S. (født paa Ørskovgaard ved Horsens 1811, død 1873) blev Deputeret med 359 St., og Gaardejer og Sognefoged Niels Christensen Møller af Albæk blev Suppleant med 283. Derefter havde Gaardejer Jens Madsen, Hastrup, 140.

Peder Vinther mødte 1836—40. Han var en af de Bønder, som hudflettedes i Stændervisen, og har sikkert ikke følt Trang til at komme igen. Wandborg mødte 1842—46 og Wieland 1848.

11. Valgdistrikt bestod af en Række Sogne i Aarhus, Randers, Skanderborg og Viborg Amter, nemlig Vester Lisbjerg Herred undtagen Lisbjerg S.; Sabro og Framlev Herreder; af Øster Lisbjerg Herred: Skødstrup, Todbjerg, Mejlby, Hjortshøj og Egaa Sogne; af Galten Herred: Galten, Vissing, Ødum, Hadbjerg, Laurbjerg og Lerbjerg Sogne; af Hasle Herred: Lyngby S.; af Gjærn Herred: Hammel, Søby, Voldby, Røgen, Sporup og Laasby Sogne; af Houlbjerg Her-

red: Skjød, Houlbjerg, Granslev, Haurum, Sall, Velle, Vejerslev, Aidt og Thorsø Sogne. Valgsted for hele Distriktet var Skjoldelev i Aarhus Amt.

Valget 1834. Af 531 Vælgere stemte 486. Valgbare var 41.

Møller Peder Nielsen Knudstrup af Røved blev Deputeret med 218 St. og Birkedommer Jens Lassen Tommesen af Hammel (født 1771, død 1839) Suppleant med 163. Over 50 St. havde Møller Jacob Nielsen, Norring, Møller Peder Sørensen, Snaastrup, Møller Thomas Secher Schmidt, Tarskov Mølle, Arvefæster Niels Christensen, Sandby, Proprietær Jørgen Pind til Krannestrup og Proprietær Christoph Ludvig Walther til Haraldslund.

Valget 29. Januar 1841. Af 537 Vælgere stemte 434. Valgbare var 41.

Gaardejer Jørgen Mogensen Blach af Taastrup blev Deputeret med 257 St. og Proprietær Chr. Storm til Kærgaard i Elsted S. Suppleant med 213. Færre St. havde Møllerne Jacob Nielsen og Peder Sørensen.

Valget 26. Marts 1847. Af 791 Vælgere stemte 613. Valgbare var 83.

Jørgen Blach genvalgtes som Deputeret med 537 St., og Sognefoged og Gaardmand Anders Vincentsen Fischer af Hinge ved Hadsten blev Suppleant med 268. Færre St. havde Landbrugsskoleforstander N. B. C. Krarup til Haraldslund (senere Landstingsmand) og Kroejer Thomsen i Spørring.

I Stænderforsamlingen mødte kun to Mænd for Distriktet. Det var vel nok Forsamlingens betydeligste Bønder efter Ole Kirk. Peder Knudstrup var født i Granslev S. 1781, var Ryttersoldat 1802—12, Gaardfæster i Lerbjerg 1812—24 og Ejer af Røved Gaard

og Mølle i Ødum S. 1824—39. Han var en sjælden dygtig Landmand, der endogsaa fik Guldmedaille af Landhusholdningsselskabet. Han døde i Jebjerg ved Randers 1858. Hans Valg til Stænderdeputeret 1834 gav Anledning til en bitter Fejde med Suppleanten, Birkedommer Tommesen, der tillige var Godsforvalter paa Frijsenborg. Denne var yderst fortørnet over at blive vraget som Deputeret, thi Vælgerne var for en stor Del Fæstere under Frijsenborg. Knudstrup mødte i Viborg 1836 og 1838 og var Medlem af mange Udvalg. Aaret efter afhændede han sin Gaard og var ikke mere valgbar, og da Suppleanten var død, fik Valgdirektøren, Herredsfoged Seidelin, i Juni 1840 Ordre til at lade nyt Valg afholde; men ved Stænderforsamlingens Aabning i Oktober 1840 var paa Grund af Valgdirektørens Sløseri intet Valg foretaget. Det var ikke just Lovord, der lød i Stænderforsamlingen i den Anledning. Distriktet blev ikke repræsenteret i Samlingen; men Valgdirektøren fik en Næse af Kancelliet.

Jørgen Blach mødte for Distriktet 1842—48. Mærkeligt nok boede han og Knudstrup i samme Sogn, Ødum, og ligesom denne var han en ualmindelig dygtig Landmand. Tillige handlede han meget med Ejendomme. Han var født i Hadsten Kro 1796 og døde i Taastrup 1866. I Stænderforsamlingen indtog han en fremtrædende Plads blandt Bønderne og fremkom med djærve og frisindede, skønt ikke altid velovervejede, Udtalelser, som da han kaldte Herregaardene »sande Ørnereder«. Han var Folketingsmand 1849—52.

12. Valgdistrikt bestod af Hads og Ning Herreder; Hasle Herred undtagen Lyngby S.; af Hjelmslev Herred Sognene Fruering, Vitved, Blegind, Hør-

ning, Adslev og Mjæsing; af Vester Lisbjerg Herred Lisbjerg S. og af Voer Herred Vedslet S. Valgsted for hele Distriktet var Aldrup Mølle i Blegind Sogn.

Valget 21. November 1834. Af 539 Vælgere stemte 466. Valgbare var 27.

Gaardejer og Sognefoged Jesper Sørensen af True i Brabrand S. (født i Vejlbj 1788, død i True 1867) blev Deputeret med 157 St. og Gaardmand Ole Jensen af Kysing i Saksild Suppleant med 150. Over 50 St. havde Sognefoged Rasmus Dinesen, Nølev, Selvejer Rasmus Faurschou, Brendstrupgaard, Sognefoged Erik Sørensen til Bjerager Hougaard, Møller P. Sørensen, Snaastrup, og Prokurator Schougaard til Mallinggaard.

Valget 1841. Af 560 Vælgere stemte 387. Valgbare var 34.

Proprietær Hans Ostefeld til Aabogaard i Ormslev (født i Skørring 1799, senere Ejer af Christinedal i Skovby, død der 1857) blev Deputeret, og Godsinspektør Thomas Terndrup til Petersminde blev Suppleant med 158 St. Færre St. havde Ole Jensen af Kysing, Proprietær Peder Herschend til Herschendsgave, Proprietær William Watt til Holmstrupgaard og Jesper Sørensen. Sidstnævnte fik kun 51 St., saa han faldt meget haardt; men han havde ogsaa været under Behandling i Stændervisen.

Valget 15. Marts 1847. Af 818 Vælgere stemte 427. Valgbare var 48.

Prokurator Jens Palle Christian Holst af Horsens blev Deputeret med 325 St. og Sognefoged og Gaardmand Jens Andersen af Østerby i Tranbjerg Suppleant med 155. Færre St. havde Rasmus Nielsen Ousted, Møller Casper Asmussen i Vester

Mølle ved Skanderborg og Proprietær Sigvart Jørgen Ramsing til Vestereng i Tilst.

Jesper Sørensen mødte i de 3 første Samlinger, H. Ostenfeld i de 3 næste, og 1848 mødte J. P. C. Holst. Han var født paa Sarabjerg ved Skanderborg 1795 og døde som Etatsraad i Horsens 1886. Foruden som Prokurator virkede han ogsaa som Landmand og ejede Nedenskov, Vilholt og Rodvigsballe. Han var 1841 valgt til Stænderdeputeret for 14. Distrikt og havde mødt i Viborg 1844 og 46. I nogle Aar var han Landstingsmand.

13. Valgdistrikt bestod af den sydlige og vestlige Del af Skanderborg Amt: Voer og Nim Herreder undtagen Vedslet Sogn; Tyrsting og Vrads Herreder; af Hjlemslev Herred Skanderup, Stilling, Dover og Venge Sogne og af Gjern Herred Alling, Tulstrup, Dallerup og Linaa Sogne. Horsens var Valgsted for Voer og Nim Herreder, Gammel Ry for Resten af Distriktet.

Valget 3. November 1834. Af 408 Vælgere stemte 355. Valgbare var 36.

Herredsfoged J. P. With blev Deputeret med 169 St. og Prokurator og Proprietær Jens Schougaard til Mallinggaard ved Skanderborg (død 1848) Suppleant med 115. Færre St. havde Prokurator Peter Kastrup til Jordbjerggaard i Hylke (forhen til Haraldslund, død i Vrold 1853), Landinspektør Andreas Hastrup til Petersholm i Hansted, Prokurator Holst i Horsens og Proprietær Rasmus Langballe til Kiilsgaard ved Laven.

Valget 21. Januar 1841. Af 397 Vælgere stemte 297. Valgbare var 37.

With genvalgtes som Deputeret med 292 St. (alle afgivne paa 5 nær), og Landvæsenskommissær, Gods-

forvalter Andreas Ludvig Bernd Købke til Skjerrildgaard (død 1862) blev Suppleant med 128. Færre St. havde de fornævnte Hastrup, Holst og Langballe.

Valget 3. Marts 1847. Af 566 Vælgere stemte 396. Valgbare var 77.

Proprietær Johan Peter Frich til Rosenlund i Hvirring (født i Voldbjerg Mølle ved Ringkøbing 1797, senere Landstingsmand og Ejer af Havreballegaard i Taaning Sogn, død der 1872) blev Deputeret med 353 St. og mødte 1848. Langballe til Kiilsgaard (død 1871) blev Suppleant med 188. Færre St. havde Prokurator Holst, Herredsfoged With (der faldt med kun 54 St., men valgtes nogle Dage efter i 14. Distrikt) og Møllejer Dines Pontoppidan Møller til Kloster Mølle.

Jesper Peter With mødte i de 6 første Samlinger i Viborg. Han var født paa Kristianshavn 1791 og døde i Ørum ved Vejle 1854. Fra 1826 til sin Død var han Herredsfoged i Bjerger og Hatting Herreder og desuden var han Ejer først af Avlsgaarden Daaugaard og senere af Stjernholm ved Horsens. Han var ubestridt et af Stænderforsamlingens virksomste og mest fremtrædende Medlemmer. Ialt var han Medlem af 58 Udvalg og jævnlig Ordfører. Hans djærve Optræden mod Slesvig-Holstenismen vil sikre hans Minde. Derimod fik han ikke megen Indflydelse hverken i Rigsforsamlingen eller Folketinget, som han ogsaa var Medlem af. Han er Medforfatter af Stændervisen. 1848 gav han ikke Møde, da han paa dette Tidspunkt var konstitueret Amtmand i Vejle.

14. Valgdistrikt bestod af Bjerger og Hatting Herreder samt Sognene Øster Snede, Hornstrup, Grejs, Sindbjerg, Uldum, Langskov, Hvejsel, Givskud, Thy-

regod og Vester af Nørvang Herred. Bjerge var Valgsted for Bjerge og Hatting Herreder, Hvejsel for Resten af Distriktet.

Valget 31. Oktober 1834. Af 557 Vælgere stemte 456. Valgbare var 46.

Birkedommer i Boller m. fl. Birker, Kammerraad Christen Christensen (født i Egholm Mølle i Tørring 1783, Ejer af Marienborg i Tamdrup, død i Hornsyld 1852) blev Deputeret med 329 St.; Prokurator Niels Borch til Elisedal i Nebsager blev Suppleant med 290, men frasagde sig Valget. Færre St. havde Landmaaler Peder Slesbager i Eriknaur, Krigsraad Georg Henrik Munck til Kalsbøl og Prokurator J. Brorson.

Birkedommer Christensen mødte 1836 og 38, men da han fratraadte, holdtes Suppleringsvalg i Oktober 1840. Ved dette valgtes Prokurator Niels Borch til Elisedal (født i Horsens 1798, senere Gaardfæster i Hornum, død i Aarhus 1881) til Deputeret med 365 St. og Godsforvalter A. L. B. Købke til Skjerrildgaard til Suppleant med 242. Færre St. havde Eks. juris Jacob Worm og Krigsraad Munck.

Valget 30. Januar 1841. Af 561 Vælgere stemte 354. Valgbare var 43.

Prokurator Holst (se 8. og 12. Distrikt) blev Deputeret med 251 St. og Eks. juris, Proprietær Jacob Worm i Nørre Aldum (født i Ørum ved Vejle 1805, senere Ejer af Kalsbøl, død 1895) Suppleant med 175. Færre St. havde Selvejer Chr. Nielsen i Hornsyld og Borch, der denne Gang kun fik 53.

Valget 13. Marts 1847. Af 654 Vælgere stemte 370. Valgbare var 69.

Herredsfoged With (se 13. Distrikt) blev Deputeret med 297 St., og Worm genvalgtes som Supple-

ant med 231. Færre St. havde Eks. juris Chr. Høst til Røde Mølle, Kroejer John Andersen, Ildved, og Gaardejer Søren Hansen, Urlev.

Borch mødte for Distriktet 1840, Worm 1842 og 48 og Holst 1844 og 46.

15. Valgdistrikt bestod af Elbo, Brusik, Holmans, Jerlev og Tørrild Herreder; af Nørvang Herred Sognene Nykirke, Give, Vindelev og Ringgive og af Andst Herred Sognene Skanderup og Seest. Viuf var Valgsted for de 4 førstnævnte Herreder samt Skanderup og Seest, Vejle for Resten af Distriktet.

Valget 1. December 1834. Af 460 Vælgere stemte 397. Valgbare var 54.

Møller Hans Andreas Wulff, Nebel Mølle, blev Deputeret med 221 St. og Inspektør Betzer i Stoustrup Suppleant med 199. Derefter havde Kammerraad Ditlev Monrad til Hvilbjerggaard 167.

Valget 1841. Af 441 Vælgere stemte 322. Valgbare var 54.

Inspektør, Gaardejer, Kammerraad Jens Jakob Betzer af Stoustrup ved Fredericia (født i Middelfart 1786, død i Stoustrup 1868) blev Deputeret med 237 St. og Monrad til Hvilbjerggaard (født 1779, død i Vejle 1863) Suppleant med 195. Et mindre Antal St. faldt paa Kammerraad Chr. Kjær i Starup, Gaardejer Johan Vilhelm Nielsen af Eltang og Gaardejer Andreas Flensborg af Nørre Stenderupgaard.

Valget i Marts 1847. Af 747 Vælgere stemte 459. Valgbare var 206.

Betzer genvalgtes som Deputeret med 311 St., og Proprietær Carl Frederik Isak Dalgas til Aldebertsminde i Højen blev Suppleant med 243. Færre St. havde Monrad og Gaardejer Hans Jensen Roed i Bølling.

Distriktet repræsenteredes i de 3 første Samlinger af Wulff og i de 4 sidste af Betzer. — Wulff har mærkeligt nok ikke faaet Plads i Biografisk Leksikon, hvad han dog vist havde kunnet tilkomme, sammenlignet med mange andre. Han var født i Højer i Sønderjylland 1764, begyndte som Kniplingshandler, blev Godsforvalter paa Estrup ved Vejen og købte 1794 Vester Nebel Mølle ved Kolding, hvor han døde som Justitsraad og Ridder af Dannebrog 1850. I Viborg Stænderforsamling var han Alderspræsident i de 5 første Samlinger. Den første Dag udtalte han Folkets Erkendtlighed for Stænderinstitutionen. I øvrigt hørte han til den mere frisindede Gruppe i Forsamlingen. 1841 skiftede han Valgdistrikt; han blev Deputeret for 22. Distrikt, maaske fordi han var Sønderjyde, da største Delen af dette Distrikt laa i Sønderjylland. Wulff var ogsaa en udpræget dygtig Landmand, der modtog 3 Præmiebægere af Landhusholdningsselskabet og virkede som landøkonomisk Forfatter.

Ogsaa den sidstvalgte Suppleant Carl Dalgas, der var Farbroder til Oberst E. Dalgas, var virksom som landøkonomisk Forfatter og desuden som nærmest bondevenlig Politiker. Men han mødte ikke hverken i Stænderne eller paa Rigsdagen.

16. Valgdistrikt bestod af Lysgaard, Hids og Middelsom Herreder; af Sønderlyng Herred Bjerregrav, Aalum, Taanum, Nørbæk, Sønderbæk, Læsten, Vorning, Kvorning og Hammershøj Sogne; af Gjern Herred Gjern, Skannerup, Skorup og Tvilum Sogne og af Houlbjerg Herred Hvorslev, Gjerning, Gullev og Sahl Sogne. Levring var Valgsted for Lysgaard og Hids Herreder samt Sognene Rind, Vinkel, Vindum, Bjerring, Mammen, Gullev og Sahl og de 4 Sogne i

Gjern Herred, Sønder Vinge for Resten af Distriktet.

Valget i December 1834. Af 399 Vælgere stemte 335. Valgbare var 29.

Gaardfæster Laurs Nielsen Pind af Rønge i Sdr. Vinge Sogn (født i Terp, Vester Velling S., 1789, død i Rønge 1869) blev Deputeret med 194 St., og Proprietær, Eks. juris Dines Poulsen til Allinggaard i Svostrup (død 1860) blev Suppleant med 117. Derefter havde Proprietær Anders Hansen til Marsvinslund 115, og endnu færre St. fik Proprietær Chr. Nikolaj Hollesen til Karmark og Selvejer Niels Møller.

Valget 28. Januar 1841. Af 419 Vælgere stemte 265. Valgbare var 35.

Proprietær Herman Ernst van Deurs til Alingskovgaard (født paa Bødstrup ved Slagelse 1807, Godsejer til Bødstrup 1841, Landstingsmand 1866, død 1868) blev Deputeret med 164 St. og Højesteretsassessor P. D. Bruun (se 8. Distrikt) Suppleant med 144. Arvefæster L. Melgaard fik 134 og Laurs Pind kun 55. — Da den Deputerede flyttede til Sjælland, og Suppleanten ikke havde modtaget Valget, holdtes Suppleringsvalg 25. Juli 1844. Arvefæster Laurs Andersen Melgaard af Danstrup Bundgaard i Gjærning S. (født paa Resendal i Gjødvad 1781, død 1850) valgtes til Deputeret med 197 St. og Fabrikant M. P. Bruun til Bruunshaab til Suppleant med 143.

Valget 17. April 1847. Af 480 Vælgere stemte 226. Valgbare var 65.

Højesteretsassessor P. D. Bruun blev Deputeret med 178 St., men frasagde sig Valget, da han ogsaa blev valgt i 8. Distrikt. Fabrikant Søren Wistoft til Subæk Mølle i Tapdrup S. (født i Vinkel 1796, død

1870) blev Suppleant med 118. Godsforvalter P. S. Bloch paa Fusingø fik 76.

Laurs Pind mødte 1836—40. Skønt han var Medlem af saa vigtige Udvalg som de, der behandlede Retsforholdet mellem Godsejere og Fæstere og om Hoveriets Afløsning, faldt han dog haardt ved Valget 1841. I hver af de følgende Samlinger mødte en ny Mand: van Deurs 1842, Melgaard 1844, M. P. Bruun 1846 og Wistoft 1848. Af dem er Mads Pagh Bruun langt den betydeligste. Han var født 1809, Klædefabrikant i Bruunshaab 1835—56, boede derefter paa Jægergaarden ved Aarhus og døde der 1884. Han mødte i Viborg 1848, valgt i 17. Distrikt, og var senere Medlem af Rigsforsamlingen, Landstinget, Folketinget og Rigsraadet. Han tilhørte det nationalliberale Parti og var i en Del Aar Formand i Landstinget, en Plads, han overtog efter sin Broder P. D. Bruun.

17. Valgdistrikt bestod af Nørlyng Herred (med Asmild og Tapdrup Sogne); Fjends Herred; Rinds Herred undtagen Testrup S.; af Sønderlyng Herred Tjele, Vinge, Ørum, Viskum og Vejrum S.; af Ginding Herred Haderup, Sevel og Ryde S. og af Hjerm Herred Handbjerg, Borbjerg, Mejrup og Maabjerg S. — Viborg var Valgsted for Nørlyng og Fjends Herred og for Sognene Hersom, Klejtrup, Bjerregrav, Skals, Laastrup, Lynderup, Tjele, Vinge, Ørum, Viskum og Vejrum; Vesterbølle for Resten af Rinds Herred og Holstebro for Sognene af Hjerm og Ginding Herreder.

Valget i November 1834. Af 473 Vælgere stemte 403. Valgbare var 29.

Proprietær Christen Schow af Baadsgaard i Højslev S. (født i Sundstrup i Ulbjerg S. 1789, Ejer af Bregendal i Fly 1812—22, død i Viborg 1870) blev

Deputeret med 216 St. og Proprietær Rasmus Bay til Sødal ved Viborg Suppleant med 131. Færre St. havde Proprietær S. Nors til Lille Restrup, P. D. Bruun til Asmildkloster, Proprietær Niels Langballe Boserup til Vinderup, Proprietær Frederik V. Bering til Staarupgaard og Selvejer Christoffer Rasmussen af Store Ryde Mølle.

Valget 27. Januar 1841. Af 518 Vælgere stemte 367. Valgbare var 35.

Proprietær Rasmus Bay til Sødal (født i Randers 1796, Ejer af Viskum 1841, død der 1844) blev Deputeret med 195 St., og Proprietær Jacob Boserup til Stubbergaard i Sevel S. (født i Levring S. 1808, Folketmd. 1849—53, Landstmd. 1853—55, fra 1870 Ejer af Sindinggaard ved Herning, død 1884) blev Suppleant med 102. Schow faldt, han fik kun 101. Færre St. havde Sagfører Repsdorff til Lægaardsmølle ved Holstebro, M. P. Bruun, Selvejer Ch. Møller til Lærkenborg, Proprietær Agier til Korsøgaard og Møller Jens Jensen i Navndrup Mølle.

Valget 29. Marts 1847. Af 579 Vælgere stemte 424. Valgbare var 49.

M. P. Bruun (se 16. Distrikt) blev Deputeret med 214 St., og Møller Niels Sørensen af Jordbro Mølle i Fjends Herred blev Suppleant med 139. Møller Just Jacobsen af Søby Mølle fik 116, Boserup kun 93, og endnu færre St. havde Wistoft til Subæk Mølle, Proprietær Mathias Kjeldsen til Lerkenfeldt og Repsdorff til Lægaardsmølle.

Schow mødte for Distriktet 1836—40 og Bay 1842. Men da sidstnævnte døde, indtog Boserup Pladsen 1844 og 46. M. P. Bruun mødte i Samlingen 1848.

18. Valgdistrikt bestod af de 4 Herreder i Salting; af Ginding Herred Estvad og Rønbjerg, Ejsing

og Sahl Sogne og af Hjerm Herred Vejrum, Hjerm og Gimsing Sogne. Skive var Valgsted for Salling og Estvad og Rønbjerg, Ejsing for Resten af Distriktet, kun 5 Sogne.

Valget 1834. Af 567 Vælgere stemte 518. Valgbare var 66.

Møller Søren Harildsen Refsgaard af Vium Mølle i Hjern Sogn (født i Vium Mølle 1800, død smstds. 1871) blev Deputeret med 303 St., og Proprietær Jens Dalsgaard til Krabbesholm (født 1789, død 1870) blev Suppleant med 179. Færre St. havde Proprietær Rasmussen til Nyholm, Selvejer Jeppe Christensen, Lund, Proprietær Jakob Himmerig Bjørn til Grinderslevkloster, Proprietær Claudius Hansen Windfeldt til Landting og Landvæsenskommissær N. L. Boserup til Vinderup.

Valget i Januar 1841. Af 546 Vælgere stemte 438. Valgbare var 60.

Gaardejer Peder Lydersen af Hvidbjerg (født i Brøndum 1803, død i Hvidbjerg 1870) blev Deputeret med 194 St. og Gaardejer Jeppe Madsen af Krejbjerg Suppleant med 162. Refsgaard faldt med 131, og færre St. havde Selvejer Esper Espersen Boel af Lyby, Jacob Boserup til Stubbergaard, Windfeldt til Landting og Rasmussen til Nyholm.

Valget 11. Februar 1847. Af 597 Vælgere stemte 399. Valgbare var 77.

Peder Lydersen genvalgtes som Deputeret med 330 St., og Gaardejer Christen Christensen Primdahl af Harre blev Suppleant med 186. Færre St. havde Gaardejer Peder Jensen Sinding af Hvidbjerg, Proprietær Møller til Aagaardsholm og Esper Boel.

Refsgaard mødte i Viborg 1836 og 1840. I 1838 var

han syg, og derfor mødte Dalsgaard. Peder Lydersen mødte i de 4 sidste Samlinger. Han var en af Stændertidens ejendommeligste Skikkelser, om hvem der gik sære Frasagn. Uhyre gammeldags var han i sin Færd og Bedrift og meget konservativ i hele sin Tankegang. Men han var efter Forholdene meget kundskabsrig, og han talte meget ofte i Stænderforsamlingen. Blandt Købstadbefolkningen var han ikke velset; men sine Standsfællers Tillid havde han i en sjælden Grad, hvad der gav sig Udslag i det store Stemmetal, han genvalgte med i Skive.

19. Valgdistrikt bestod af Skodborg og Vandfuld Herreder; af Hjerm Herred Gjørding, Vemb, Bur, Naur, Sir, Ølby, Asp, Fousing og Tvis Sogne; Ulfborg Herred undtagen Timring; af Hind Herred Stadil, Tim og Vedersø Sogne. Lemvig var Valgsted for Skodborg og Vandfuld Herreder samt Ølby, Asp og Fousing, Ulfborg for Resten af Distriktet.

Valget 29. December 1834. Af 484 Vælgere stemte 450. Valgbare var 74.

Gaardejer Ole Christian Christensen Kirk af Ebbensgaard valgtes til Deputeret med 245 St., og Møllejer Christian Christoffer Nikolaus Magnus v. Brockdorff til Aamølle i Gudum (født i Rensborg 1798, Medlem af Folketinget og derefter af Landstinget, død i Varde 1877) blev Suppleant med 115. Færre St. havde Kammerraad Koefoed til Lindholm, Proprietær N. M. Breinholdt til Sønder Vinkel, Proprietær Chr. Olesen til Gudumkloster, Gaardmand Peder Chr. Sørensen Houmae i Hove og Møller Niels Madsen af Vedersø.

Valget 30. Januar 1841. Af 504 Vælgere stemte 396. Valgbare var 81.

Ole Kirk genvalgte med 370 St., og P. C. Houm-

a a e blev Suppleant med 175. Brockdorff fik 113 og Breinholt 45.

Valget 27. Februar 1847. Af 557 Vælgere stemte 372. Valgbare var 88.

Ole Kirk genvalgtes med 337 St., og Brockdorff blev Suppleant med 208. Færre St. havde Sognefoged J. C. Harpøth tli Frostesgaard og Gaardejer J. Gregersen i Engbjerg.

Ole Kirk mødte i Viborg i alle 7 Samlinger. Han var den eneste af de mindre Landejendomsbesidderes Repræsentanter, der mødte hver Gang, og han var ligeledes den eneste, der stadig genvalgtes i samme Distrikt. Men han var ogsaa ubestridt Danmarks betydeligste Bonde i Stændertiden. Han var født 1788 i Stadil og ejede først et Par mindre Gaarde i sit Fødesogn, men 1823 købte han Ebbensgaard i Ulfborg og levede der til sin Død 1876. — Baade som Taler og Udvalgsmedlem stod han jævnyrdig med de andre Stænders dygtigste Medlemmer i Stænderforsamlingen, men hans Indflydelse kulminerer ogsaa her. Som Medlem af Rigsforsamlingen mærkes der mindre til ham, og i selve Rigsdagen fik han aldrig Sæde.

20. Valgdistrikt bestod af Bølling og Hammerum Herreder; af Ginding Herred Hodsager S.; af Nørvang Herred Omme og Brande S.; af Hind Herred Thorsted, Hover, Nørre Omme, Rindum, Velling, Hee, Gammel Sogn og Ny Sogn og af Ulfborg Herred Timring S. Lem var Valgsted for Bølling Herred og Sognene af Hind Herred, Herning var Valgsted for Resten af Distriktet.

Valget 17. December 1834. Af 397 Vælgere stemte 358. Valgbare var 52.

Møller Ebbe Nielsen af Ganer Mølle i Skjern (født i Tarm 1783, død i Ganer Mølle 1854) blev De-

puteret med 206 St. og Gaardejer, Forligelseskommis­ sær **Jeppe Christensen Kolbye** til Nygaard i Ikast (født i Stadil 1783, død paa Nygaard 1844) Sup­ pleant med 133. Færre St. havde Selvejer **Jens Hansen Klokrose** i Sædding, **Møller Mads Skansbøll** i Sin­ ding, **Fjelstrup** til Sindinggaard og **Møller Niels Hans­ gaard** i Velling.

Valget 1841. Af 435 Vælgere stemte 333. Valg­ bare var 58.

Proprietær **Søren August Fjelstrup** til Sin­ dinggaard blev Deputeret med 148 St., og **J. Kolbye** genvalgte som Suppleant med 130. Færre St. havde Gaardmand, Eks. jur. **Kolbye** og **Møller N. C. Hansen**, Klap Mølle. Ved dette Valg stemte desuden 162 Væl­ gere paa Valgdirektøren, Herredsfoged **C. E. Hertz**, skønt Vælgerne blev oplyst om, at der ikke maatte stemmes paa Valgdirektøren, som ikke engang var valgbar. Stemmerne var ugyldige.

Valget 29. Marts 1847. Af 460 Vælgere stemte 224. Valgbare var 67.

Møller Niels Christian Hansen af Klap Mølle (født i Grimstrup ved Varde 1809, senere Gaardejer i Venner, Velling Sogn, død der 1857) blev Deputeret med 119 St., og Prokurator **Balthazar Krarup Ølgaard** til Tanderup i Snejbjerg (død 1852) blev Suppleant med 95. Færre St. havde **Møller Peter Smith** til Ny Mølle, Proprietær **Boserup** til Stubbergaard og **Møller Jacob Lauridsen Sivebek** til Lund Mølle.

Ebbe Nielsen mødte 1836. Han udtraadte 1838, da han fandt Stænderhvervet uforenelig med hans Næ­ ringsvej. **Kolbye** mødte saa 1838 og 1840. 1842 og 1846 mødte **Fjelstrup** for Distriktet. I 1844 havde Distrik­ tet ingen Repræsentant, da **Fjelstrup** var syg, og Sup­ pleanten **Kolbye** var død. 1848 mødte **Møller Hansen**.

Fjelstrup var et af Stænderforsamlingens mest kendte konservative Medlemmer. Han var født i Hørs-holm 1773 og blev Student, men saa maatte han af økonomiske Grunde tage til Jylland som Huslærer. Senere lærte han Landvæsen, og efter i en Del Aar at have været Godsforvalter overtog han 1810 den store Hedegaard Sindinggaard ved Herning. Her levede han i omtrent 50 Aar til sin Død 1859 et rastløst og virksomt Liv som en af Jyllands mest fremragende Landmænd, der ofte blev kaldt Hedekongen. I det offentlige Liv deltog han 1832 i »de oplyste Mænd«s Forsamling som den eneste Landborepræsentant for Jylland, og 1836—40 var han kongevalgt Medlem af Viborg Stænderforsamling. 1846 var han Alderspræsident.

21. Valgdistrikt bestod af Vester Horne og Øster Horne Herreder; Skads Herred undtagen Starup Sogn; Slaugs Herred; af Andst Herred Veerst og Bække Sogne; Nørre Horne Herred. V a r d e var Valgsted for Vester Horne og Øster Horne Herreder, for Skads Herred undtagen Starup og for Nørre Horne Herred undtagen Houen Sogn; G r i n d s t e d var Valgsted for Resten af Distriktet.

Valget 1834. Af 328 Vælgere stemte 293. Valgbare var 24.

Møller og Forligelseskommissær Søren Tøstesen af Rovst Mølle i Grimstrup Sogn (født i Alslev 1778, død i Rovst 1845) blev Deputeret med 153 St. og Møller Niels Hansen af Tarm Suppleant med 143. Proprietær Mathias Thomsen til Vesselbjerggaard havde 91.

Valget 1841. Af 355 Vælgere stemte 262. Valgbare var 35.

Sognefoged og Amtsraad, Gaardejer Peder Ja-

c o b s e n af Billum (født i Billum 1784, død smstds. 1848) blev Deputeret med 148 St. og T h o m s e n til Vesselbjerggaard Suppleant med 93. Proprietær Niels Hansen til Krogsgaard fik 83, Suppleanten Møller Hansen fik kun 73 og den Deputerede Tøstesen kun 52.

Valget i Marts 1847. Af 387 Vælgere stemte 223. Valgbare var 44.

P e d e r J a c o b s e n genvalgtes som Deputeret med 201 St., og Sognefoged L a u g e P e d e r s e n af Tejlgaard i Bække Sogn blev Suppleant med 92. Færre St. havde Thomsen til Vesselbjerg og Møller Jens Jacobsen af Lindbjerg Mølle.

Søren Tøstesen mødte i de 3 første Stændersamlinger og Peder Jacobsen i de 3 følgende. 1848 var Distriktet ikke repræsenteret; thi P. Jacobsen var død, og Suppleanten kunde ikke give Møde.

22. Valgdistrikt bestod af Gjørding og Malt Herreder; af Andst Herred Hjarup, Vamdrup, Andst, Gjesten, Lejrskov og Jordrup Sogne; af Skads Herred Starup Sogn; Møgeltønder Herred og Riberhus Birk; Lo Herred, for saa vidt de derunder hørende Jorder er ansat til Hartkorn, saa og alle Distrikter paa hin Side Kongeaaen, der er ansat til Hartkorn, skønt de i anden Henseende staar i Forbindelse med Hertugdømmet Slesvig. Der var 4 Valgsteder. B r ø r u p var Valgsted for Gjørding og Malt Herred samt Andst, Gjesten, Lejrskov, Jordrup og Starup Sogne; S k o d b o r g for Hjarup og Vamdrup og for Ødis, Fohl, Nørrefarup, Hjortlund, Kalslund, Hygom, Hjerting, Lintrup, Rødding, Gram og Skodborg Sogne af Riberhus Birk; D ø s t r u p for Lo og Møgeltønder Herreder samt for St. Cathrine, Frue, Brøns, Arrild, Vester Vedsted, Manø, Hvidding, Vodder, Roager, Rejsby, Skjærbæk, Højrup, Toftlund, Spandet og Seem Sogne

af Riberhus Birk, for saa vidt de valgberettigede Landejendomsbesiddere svarer Skatter efter Hartkorn; Vesterlandsføhr for Føhr og Amrum.

Valget 1834. Af 437 Vælgere stemte 307. Valgbare var 79.

Gaardejer Ib Knudsen Windfeldt af Tanderup, Farup Sogn (født i Tanderup 1789, død smstds. 1847) blev Deputeret med 144 St. og Landmaaler S. Holm af Møgeltønder Suppleant med 133. Færre St. havde Proprietær Sørensen til Kjærsgaard, Proprietær Ebbe Nielsen i Ferup og Proprietær Peter Momsen til Sønderskov.

Windfeldt mødte 1836, men baade han og Suppleanten Holm udtraadte 1838. Der blev saa udskrevet Suppleringsvalg, som afholdtes i Juni s. A.

Gaardejer Hans Redlefsen af Sødum ved Tønder (født 1788, død 1849) blev Deputeret med 94 St., og Proprietær Peter Momsen til Sønderskov (død 1846) blev Suppleant med 80 St. Redlefsen mødte 1838 og 1840.

Valget 1841. Af 474 Vælgere stemte 248. Valgbare var 86.

Møller H. A. Wulff (se 15. Distrikt) blev Deputeret med 106 St., og Landmaaler Holm blev paany Suppleant med 96. Færre St. havde Gaardejer N. P. Gram i Ballum, Kromand P. Thomsen i Vejen, Gaardejer Niels Tranberg i Kjærbøl og P. Momsen.

Holm frasagde sig straks Valget, medens Wulff mødte 1842 og 1844. Sidste Gang var han 80 Aar gl., og 1846 undlod han at møde. Der blev saa i November 1846 for anden Gang afholdt Suppleringsvalg i Distriktet.

Som Deputeret valgtes Gaardejer J. A. Hansen af Randrup og som Suppleant Kromand og Gaardejer

Peder Thomsen af Vejen (født i Skodborg 1790, død i Vejen 1863). Hansen modtog ikke Valget, men Thomsen gav Møde. Han havde kun Sæde i Stænderforsamlingen i 3 Uger.

Valget i Marts 1847. Af 589 Vælgere stemte 176. Valgbare var 125.

Sognefoged og Amtsråd Jens Andersen Hansen af Randrup (født i Forballum 1798) valgtes paa ny som Deputeret med 91 St., og denne Gang modtog han Valget og mødte 1848. Gaardejer Mads Baunsgaard Brødsgaard af Jordrup (født 1792, død 1864) blev Suppleant med 72 St. Færre St. havde P. Thomsen, Gaardejer Knud L. Knudsen i Forballum, Eks. jur. Terman Tranberg i Farup, Gaardejer J. Nielsen Hollænder paa Landagergaard og N. P. Gram i Ballum.

Af de 68 Repræsentanter for de mindre Landejendomsbesiddere udgør de egentlige Bønder et beskedent Mindretal; naar de Møllere, der var Bønder, medregnes, bliver det omtrent 25. Proprietærernes Antal er lidt større, men Grænsen mellem dem og Bønderne er ikke helt let at trække. Desuden er der ca. 15 Medlemmer, der vel ejede Landejendom, men ikke var egentlige Landbrugere; de fleste af dem var Prokuratorer. Til denne sidste Gruppe kan regnes de to højt ansete Deputerede P. D. Bruun og With. Mange af Proprietærerne var danske Jurister.

De fleste af Bønderne mødte kun i 1 eller ganske faa Samlinger. 20 mødte højst 3 Gange, deraf 9 kun 1 Gang. Borberg, Blach og Lydersen mødte i 4 Samlinger, H. A. Wulff i 5 og Kirk i 7.

Der skiftedes hyppigt Repræsentant. Ikke mindre end 9 Distrikter mødte med 4 og 16. og 22. Distrikter endog med 5 hver i de 7 Samlinger.

Kongevalgene til Nørrejylland's Stænderforsamling.

I Forordningen af 15. Maj 1834 angaaende Nørrejylland's Provinsialstænder bestemtes, at der skulde indtræde 7 kongevalgte Medlemmer i Forsamlingen, nemlig 4 Grundejere, 2 Gejstlige og 1 Professor ved Københavns Universitet. Efterhaanden mødte ialt 21 Medlemmer som kongevalgte. Desuden var udnævnt 3, som ikke gav Møde.

Den første Udnævnelse fandt Sted 19. September 1834, og følgende 7 Mænd valgtes:

1) Lensgreve Jens Christian Carl Krag-Juel-Vind-Frijs til Frijsenborg (født 1779, død 1860). Han udtraadte 1838, blev genudnævnt ^{21/11} 1841, men mødte ikke efter den sidste Udnævnelse.

2) Grev Heinrich Reventlow, Generalmajor, Besidder af Wittenberg og Kaltenhof i Holsten og Aakjær ved Odder (født 1763, død 1848). Hans Søner er de kendte Slesvigholstenere Reventlow-Preetz og Reventlow-Farve.

3) Stiftamtmand i Ribe, Rigsgreve Marius Sabinus Wilhelm Sponneck (født 1787, død 1874).

4) Landvæsenskommissær, Godsejer Jørgen Mørch Secher til Skafføgaard (født 1772, død 1852).

5) Biskop Nikolaj Esmarch Øllgaard i Viborg (født 1773, død 1863).

6) Amtsprovst Henrik Christoffer Schmidt i Vær ved Horsens (født 1774, død 1848).

7) Professor Johan Frederik Vilhelm Schlegel af København (født 1765, død 1836).

Synderlig heldig var man ikke ved disse Udnævnelser. Reventlow, Secher og Schlegel mødte slet ikke i Stænderforsamlingen, og Frijs, Sponneck og Schmidt

mødte kun i den første Samling. Biskop Øllgaard var den eneste, som mødte i hele Valgperioden. Følgen var en Række Nyudnævnelser i Periodens Løb.

8) Borgmester Christen Estrup i Kolding (født 1790 i Randers, Borgmester i Odense 1847—60, død i Kolding 1868), udnævnt i Stedet for Secher ^{30/1} 1835, genudnævnt ^{21/11} 1841, mødte 1836—46.

9) Justitsraad S. A. Fjelstrup (se 20. Landdistrikt), udnævnt i Stedet for Reventlow ^{5/8} 1835, mødte 1836—40.

10) Professor J. F. Schouw (se 9. Købstad-distrikt), udnævnt i Stedet for Schlegel ^{20/6} 1835, mødte 1836—40.

11) Overretsassessor P. D. Bruun (se 8. Landdistrikt), udnævnt ^{30/1} 1838 i Stedet for Sponeck, mødte 1838—40.

12) Stiftsprovst Peter Tetens Hald i Aalborg (født 1802, død som Præst i Kjeldby paa Møen 1864), udnævnt ^{13/2} 1838 i Stedet for Schmidt, mødte 1838—40. Han var sammen med J. P. With Forfatter af Stændervisen.

13) Herredsfoged i Kjellerup Henrik Hansen Holm til Dalsgaard (født i Møgeltønder 1787, død paa Dalsgaard 1863), udnævnt ^{27/3} 1838 i Stedet for Frijs, atter udnævnt ^{29/5} 1848, mødte 1838, 1840 og 1848.

Da den seksaarige Valgperiode var til Ende, udnævntes den 21. November 1841 foruden Frijs og Estrup 5 ny Medlemmer: Det var:

14) Stiftamtmand C. G. Rosenørn (se 11. Købstad-distrikt).

15) Kammerherre, Godsejer Chr. Frederik Otto Benzon til Christiansdal ved Odense og Løn-

borggaard ved Ringkøbing (se Sædegaardsejerne; født paa Tirsbæk 1786, død 1875).

16) Biskop Tage Christian Müller i Ribe (født 1780, Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, død i Ribe 1849).

17) Stiftsprovst Laurits Schjødte af Viborg (født 1792, død i Karlsbad i Bøhmen 1843).

18) Professor Johannes Efraim Larsen af København (født 1799, død 1856, kendt Retslærd og Politiker).

Af de udnævnte mødte Frijs ikke og Schjødte kun i 1842. De øvrige 5 mødte i alle 3 Samlinger i Valgperioden, saa der foretoges kun 2 ny Udnævnelser.

19) Godsejer, Kommandør J. W. C. Krieger til Vosnæsgaard (se Sædegaardsejerne), udnævnt $\frac{27}{5}$ 1842, mødte 1842—46.

20) Amtsprovst Jens Møller i Grinderslev ved Skive (født 1786, død 1863), udnævnt $\frac{4}{5}$ 1844, mødte 1844—46.

Den 29. Maj 1848 foregik den sidste Udnævnelse af 7 kongevalgte Medlemmer, og de gav alle Møde i Samlingen i Juni s. A. Blandt de udnævnte var Herredsfoged H. H. Holm (der havde været Medlem 1838—40), Tage Müller og J. E. Larsen, og desuden valgtes 4 ny Mænd:

21) Toldkasserer Thorbrøgger af Aalborg (se 1. Købstadtdistrikt).

22) Købmand Carl Vilhelm Høyer af Horsens (født i København 1803, død i Horsens 1878).

23) Gaardfæster Jens Christensen af Voldum ved Randers (født i Voldum 1788, død smstds. 1856; anset Bonde, kongevalgt Medlem af Rigsforsamlingen og Folketingsmand).

24) Seminarieførstander og Præst Frederik

Nielsen i Lyngby ved Grenaa (født 1809, Landstingsmand, død som Præst i Toreby paa Lolland 1867).

Som det fremgaar af det foregaaende, mødte for Sædegaardsejerne 28 forskellige Deputerede, for Købstæderne 38, for de mindre Landejendomsbesiddere 68 og som kongevalgte 21; men da 6 af de kongevalgte ogsaa var mødt som Deputeret for en af Stænderne, er det samlede Antal mødte Deputerede og Suppleanter ialt 149. Af disse gav ikke mindre end 51 kun Møde i en Samling, 38 mødte to Gange, 29 tre Gange, 13 fire Gange og 6 fem Gange. Estrup, Rosenørn, Johs. Friis, Ingerslev, M. Lüttichau, With, P.D. Bruun, Schytte og Nyholm mødte seks Gange og Fønss, Aagaard og Kirk syv Gange.

I de oplyste Mænds Forsamling, der bestod af 35 Medlemmer og var samlet i København 1832 for at raadslaa om Stænderanordningen, havde følgende jyske Stænderdeputerede haft Sæde: Grev Frijs, Rosenørn, Øllgaard, Brinck-Seidelin, Fjelstrup og Estrup.
